

VALAMI KOPPANT

TOLNAI OTTÓ

Szétfeszítettem a lyukacsos alumínium tojást.

Már évek óta nem használhatták. Nem is tudom, hogyan került a kezembe. Emlékszem, valamikor tele volt velük a ház. Meglehet, csak ugrattak, de egyszer azt mesélték, nevünkhöz fűződik, mi szabadalmaztuk a tojásszűrőt. Ez az egyik őspéldány lehetett. Talán éppen az első.

Belseje óarany volt, kívül mintha füst érte volna, néhol megfeketedett, több helyen behorpadt. Az egyik felét letettem az íróasztal sarkára. A másikat egy halványzöld dobozból megtöltöttem hecsedlivel. *Hecsedlivel.*

Tövisszorosúm fonnyadt bogyoí. Halántékom csöpp dísze.

A kagyló ütötte hegnél tisztán ketyeg. A bogyo szörös kis szerkezete él!

Mint egy szeplős tojás, ha elül a zaj. Mind tisztábban szól.

Fejem oldalra billen. Hallgatózom.

Szemem nő, és átvilágítja. Csillag rángatózik így. Eres, halvány húsától kicsit megborzadok. Szememet felmelegítené. A hegnél már egészen sütős. Belül akár az a meleg alacsony folyó. Ahol a kagyló a csontot átütötte. A vér még a homok csillámain hordja. Aztán minden megfordul. Elsötétül.

Belül mind agresszívabb. Útései nyomot hagynak. Nagy fekete felületet pontoz, szabályosan. Oldalt, feljebb. Nyakam arra hajlik, nyúl.

És nő. A többi bogyo is, minden oldalról. Nehezülnek.

Fejem előrebillen.

Tövisszorosúm fonnyadt bogyoí. Halántékom csöpp dísze.

A kagyló ütötte heg, mély völgy, messziről meleg kis folyót csempész ide, közel. Piros köveket görget. Hatalmas kövekkel ver. Hatalmas követ gömbölyít csöpp piros dísszé.

Mintha hamuval töltöttem volna a lyukacsos tojást, ferdén. Felizzott egy-két parázs. Félttem erősebben megfogni, félttem, kiugrik izzadt ujjaim közül, összeomlik. Lélegezni se mertem, félttem, arcomba csapódik a forró hamu. Paraszai lyukat égetnek arcomon, félttem, szemközt köp, mint egy gránát, és csak nagy fekete lyukat hagy házunk helyén. Én meg máris, mint a papok tömjénes füstölőjünkkel, járom körül a mély fekete tölcsért, lyukacsos tojásomat himbálva rövidke láncán.

Számba tettem egy száraz magot, de sehogyan sem sikerült összeharapnom. Miért a nyavalyáért nem hagyják egészben a bogyókat? Miért örölik meg? Így még az a kis fonnyadt, száradt húsa is elporlad, kifolyik a doboz sarkain. Mit nem adnék most egy friss hecsedliért, egy nagy tüskés bokorért itt a szobában!

Koronás bogyónak neveztük, és hatalmas körmöt engedtünk. Egyből kellett kifordítanunk, mert nem sok időnk volt, ha sikerült beugrani a lándzsasoron a gróf vaskerítésén. Ördögien kellett dolgoznunk, zsebbe nem rakhattuk, annyira éhesek voltunk.

Még most is azt hiszem, a hecsedlitől lettünk ilyen erősek, attól nőtünk ilyen magasra. A hecsedlitől megmárványosodik a csont, tónyivá tágul a pupilla, rákollókká görbülnek az ujjak, és durva kócos rostúvá válik a haj.

Később, amikor hazajött a börtönből és szántani-vetni kezdett, mesélte nekem a gróf, hogy mindennap rettegve várt bennünket, nyugágyában jegyezgetve, hatalmas, karcsú, barnafoltos kutyáit olyankor mindig maga köré gyűjtve. Rettegve várt bennünket, mert félt, egy napon többé nem jövünk, és nem lesz kiről mintázgatnia meséit, amiket nemsokára ötven számozott példányban, kecskebőrbe kötve, HECSEDLI-TOLVAJOK címen ki is nyomtatott.

Most nemrégén hozta el nekem a sárga szakállú gróf ezt a könyvecskét,

AKI NEM AKADT FENN A LÁNDZSASORON

ajánlással, könyörögve, intézzem el, hogy bekerüljön valamelyik lexikonba. Kénytelen voltam magamhoz venni a kis rézpántos, zöld fedelű könyvet. Másnap csomagot kaptam tőle. Két-három szem hecsedli, egy pár cipő és egy hosszú levél volt benne. Azt írta, hálája jeléül küldi ezt a cipőt, jól emlékszik, mennyire bámultam egykor hosszú, csatos nyelvét.

Örültem, hogy ilyen tea került a kezembe, és hogy eszembe jutott a szegény sárga szakállú gróf. Éppenséggel elegendem volt már azokból a nyakatekert teákból: orosz, kínai, japán, indiai meg ne mondjam még milyen.

A hecsedliteát szeretem, mert ezeknél jobb, habár azért teának mégsem annyira hecsedli a hecsedli.

Én mindenekelőtt hársteát szeretek pityizálni. *Hársteát*. Mert amikor iszom, úgy érzem, puha, pirosas hársdeszkába vájok.

Janus-arcot véstem egyszer, és a tanítóm magasba emelte a deszkát. Azt mondta, látjátok a *fánál* nincsen nemesebb dolog a világon. Ahogy rezgő ujjával kitapogatta a Janus-arc mélyedéseit, könny szaladt a szemébe. Azért szerettem annyira azt a fehér hajú tanítót, mert fazonzsebéből nehéz ezüstlánc lógott. Mert már annyira fénylett az a fekete ruha, mintha selyemből lett volna. Mert olyan hatalmas gumí volt a görbebotján. Mert a fia tengerész volt, az első, akit életemben láttam. Az első tengerész! Igaz, később lelőtték. A másik, furcsán magas növésű fia meg sosem vitt asszonyt a házhoz. Meg azért, mert a *fa*, a *kő*, a *víz*, a *levegő*, meg a hasonló egyszerű dolgok szeretetére tanított bennünket.

Mindig így kezdte meséit: *Nézd ezt a széket!*

Azóta sem tudok elmenni egyetlenegy kavics mellett sem, hogy ne vegyem ujjaim közé és ne asszociáljak a hegyre, a sötét fenyvesekkel

borított hegyekre, amiket annyira szeretnek a ködök valahol ott messze, ahogy ő mondta.

Befejezni meg mindig így fejezte be meséit: *És látjátok, én voltam a tűzoltólaktanya első parancsnoka!*

Tényleg, ha felálltunk a medencés kút karfájára, látni lehetett a piros kövekből épült, szögletes tornyú laktanya dísztermében egy kétszer hármás aranykeretes festményt, aminek akkor még bajszos tanítónkat kellett ábrázolnia sok pirossal, zölddel. A gyerekek a medencében lubickoltak, de én éjjel-nappal ott pipiskedtem. Már azt is tudtam, Torinóban ő volt a parancsnok, amikor megnyerték a világbajnoki címet. Később, amikor nyugdíjazták, még egy darabig bejárt a laktanyába. Emlékszem, akkor is ott volt, amikor eladták a lovakat. Könynyezve topogott utánuk. De miután bevitték az aggokházába, többé már nem ment át.

Az aggokháza, városkánkban egyben az elmeegógyintézetet is jelentette, közvetlenül szemben volt a laktanyával. A laktanya tágas, szénás fészerei nyüzsgöttek az aggoktól. A kocsisok villáik hegyén nemegyszer egy-egy aggot emeltek a magasba, s dobták a fényesre koptatott jászolba a nagy ideges lovak elé. A ciszternákba is belebújtak, belefulladás, amikor gyorsan indult a víz. Később már behatoltak a helyiségekbe, a díszterembe, végül fel a toronyba is. Amikor bevitték a tanítót, ellopták az életnagyságú festményt. Valami más képet akasztottak a helyébe. Egy óriás vöröshagymát. Az aggokháza meg tele volt tűzoltóval. A hibbant lányokat kecerészték csillogó baltáikkal. Tán már jobban is szerettek ott, mint a laktanyában. Mindez annyira lesújtotta tanítómát, hogy ágyának esett. De nemsokára kiáltvánnyal lépett a nyilvánosság elé, hogy valahogy véget vessen ennek a tarthatatlan állapotnak.

A TŰZOLTÓLAKTANYA DEKADENCIÁJA!

Szerencsére városkánk egyetlen ólommérgezett nyomdásza is már az aggokházában székelt. A ház gyermeklakója, azt hiszem, Elemér, aki az óriás hagymát rajzolta, vitte fel a toronyba, és szórta szét a szélrózsa minden irányába, mint a röpcédulákat. A tűzoltók és az aggok véresre marták értük egymást, sőt még a balták, a fecskendők is előkerültek. A parancsnokot is eltaposták, behorpasztották csákóját. Később tanítóm minden kapcsolata megszűnt a tűzoltókkal. Betűzelte a festményt, egyenruháját, kitüntetéseit, még a *Vörös Kakas* érdemrend első fokozatát is a gyerekeknek adta, csákójában meg a kóbor kutya hordta az ennivalót.

Utoljára akkor láttam, amikor a mi házunk égett. Ott állt nem messze tőlem a másik oldalon, a cukrász előtt. Megvárta, amíg az egész ház le nem égett, akkor a tűzhöz topogott, és vonszolni kezdte a ház előtt maradt fa biciklitartót. Odahúzta egészen a tűzhöz, nagy nehezen fel emelte, és a lángok közé dobta. Leporolta fekete ruháját, és eltopogott az aggokháza felé.

Mindig így kezdte meséit: *Nézd ezt a széket!*

Mindig így fejezte be: *És látjátok, én voltam a tűzoltólaktanya első parancsnoka!*

Az alumínium tojás lánc végén lévő kis kampót fogtam, és lassan, nehogy szétessen, forgattam. Érdekes, most vettem csak észre, valami minta szerint volt lyuggatva.

Gondoltam, magammal viszem majd ezt a tojást, egy ilyen tojásra mindig, mindenhol szüksége lehet az embernek. És mást akkor nem is vinnék.

Egészen felemeltem a kezemet, már érezni lehetett a gyorsfőző melegségét. Olyan volt, mint egy rozsdás vasakból szerkesztett nagy, piros lábú rovar. Sosem töröltük le róla a kifutott feketét. Ki kellett volna nyitni az ablakot, de olyan mélyen volt, el sem értem volna, meg nem is ismertem azt az utcát, amelyikre nézett. Kicsit félttem attól az utcától, olyan fehérek voltak ott a házak falai, meg vastagok, meg magasak. És a függönyt sem mertem félrehúzni. Könnyen kipotyoghattak volna belőle hűgom keresztbe szurkált kötötűi. Nem tudom, miért, de szerettem volna, ha ezek a műanyag tük örökre így maradnak. A sárga el volt törve, a zöld meggömbült. Biztosan melegre tették, vagy már a nap görbítette meg itt a függönyben. Léptem. Ügyelnem kellett a kis szűrőre. Megálltam. Gyorsan tennem kellett volna valamit, fél-lábon ugrálni, leülni, vagy a tükörhöz menni, óriásit ásítani.

Ez volt az a pillanat, amikor még mindent megállíthattam volna. Tisztán éreztem reliefjét. Tapinthatam. Még minden egészben volt. Mint egy hasáb fát, normális, közönséges inerció húzott. Ennek kellett volna engedni. A következő pillanatban hatalmas tükröt ejtettem el.

Vigyázva mind gyorsabban forgattam a hecsedlis tojást. Nem szoríthattam kampóját, felcsavarodott volna. Így meg minden pillanatban kicsúszhatott. A szőnyeget kezdtem vizsgálni, felszedhetem-e a magokat, ha véletlenül szétesik. Nagyon piszkos lehetett már nálunk minden, de én nem láttam. Az égőhöz emeltem a szűrőt, hátha beleshetek, hátha a hecsedli újra színes játékba kezd. De a szőrös magok minden rést eltorlaszoltak. A főző már majdnem piros volt. De a víz még mindig nem forrt. A kezem kezdett elhalni, mind lejjebb engedtem. A lyukak, most úgy látszott, két ellipsziszből ragasztott nyolcast követtek. Az egyik kicsit tágabb volt, könnyen kieshetett rajta a mag.

Egy éjjeli lepke próbálkozott minden oldalról az égőre állni.

Por hullott alá.

Félreálltam, a porszemek útját követtem egészen a szőnyegig. A szőnyeg finom szálai meghajoltak egy-egy nagyobb porszem alatt. A fehér szálak még mindig sárgásan olajosak voltak, pedig már néhol nagy foltok koptak a szőnyegre. Kilátszottak az acélosra vert kis viaszsejtek-ként csillogó, szabályos négyzetek, elárulva a valamikor még titokzatosan hullámzó keleti motívum titkát, elszögletesítve a kígyók hízelgő mozgását. Emlékszem, hosszú rúdba tekerve hoztuk. Mindannyian aláálltunk, bár a vállunk még nem ért fel hozzá.

A lepke mind erősebben vágódott az égőnek. Szárnyairól is hullani kezdett a csillogó por. Egy szürke és egy sötétlilán csillanó porszem összetapadt. A hipermangán amőba hirtelen hatalmasra nőtt az izzadságtól csillogó szempillák rácsa között, hogy azután, ugyanolyan váratlanul, szétpukkadjon és a szürke porszem ólomként rántsa magával maradványát a szőnyeg piszkos úrjébe. Alátartottam a tenyeremet, de nem találtam benne semmit. Izzadt a tenyerem. Vonalait lassan elöntötte a verejték. Himlőhelyekre emlékeztető foltok jelentkeztek. Néhol meg annyira rózsaszínű volt, mintha lefejtették volna róla a bőrt.

A lepke szárnyából már egész foltok hiányoztak, átvilágította az égő, mint egy vitrázst. Sehogyan sem sikerült észrevennem, mikor száll tenyeremre a por.

Jobb kezemmel már alig forgattam a hecsedlis tojást. Inkább csak himbáltam. A kampó nyersen vágott hegye kisebezte mutatóujjamat. Szerettem volna, ha még jobban beakad a bőr alá, legalább nem kellett volna annyira ügyelnem rá. Leellenőriztem a vékony, duplán hajtogatott lánc szemeit, nem koptatták-e el valahol egymást. De a fekete patina csak még jobban megerősítette őket. Még lejjebb engedtem. Már másodszor ütődött a térdemhez. Lábom kezdett elfáradni.

Már korán kimentem. De egész idő alatt csak azon az utcán sétáltam. Csak most vettem észre, arra a házak egy emelettel magasabbak, mint addig gondoltam, és ott fenn minden idősebb legalább száz évvel. És a fenti ablakokból mozdulatlan viaszbábuként idegen emberek néztek le a városra.

Volt olyan ablak, amelyikben csak kutyák könyököltek, volt olyan, amelyik üresen tátongott, de volt olyan is, amelyik mögött népes néma jelenet hatalmas árnyait lehetett látni. Mondjuk, egy kosarát mutogató fehér harisnyás kislánnyal az előtérben. Máshol meg hirtelen erősen metszett zöld háttér csillant, és pontosan lehetett tudni, kit hurcoltak el előle éppen egy pillanattal előbb. Talán meg is próbáltam, hogy feljussak. Talán magamat is ott láttam egy pillanatra a viaszbábuk között eltűnni a hirtelenzöld fény reflexétől megvakítva, vagy a kutyák között könyökölve, mind több helyet szorítva magamnak, majd kiesve az ablakon. De jól emlékszem, estefelé már ott ültem a pincében az egyik fonott széken. Egy fiatal misztikus szerb festő előadását hallgattam. A fiatal festők önreklámzásának és emigrációjának problémájáról mesélt, hol szellemesen, hol kevésbé...

A lyukacsos alumínium tojás egy pillanatra megállt. Az egyik szem felakadt, tompaszögbe törve a láncot. Kétszer is megráztam, míg leesett. Oldalt erősen megsértette belső patináját. Most látszott csak igazán, milyen vastag volt ez a réteg, hogy legbelül ott is órany. Úgy látszik, a mag eddig csak a szűrő egyik oldalába rázódott, mert egyszer csak magától leomlott, ide-oda rángatva a tojást. Egy-két vörös por szem ki is hullott. Az egyikről eléggé tisztán látszott, hogy hecsedlibőrből tört. Visszájából sárgás szőrszál lógott, és a szőnyegen túlra kormányozta, mint egy kis ejtőernyőt egy ideig a függönyön tartva, majd elengedve magát.

Nem is kellett volna teát főznom?

Így is már eléggé rendszertelen, zavaros a vizeletem. És tegnap már megint azokkal a nyomozókutyákkal álmodtam. Pedig, ha jól emlékszem, már majdnem egy éve lesz, hogy utoljára álmodtam velük. Egész éjszaka ágyam körül szimatoltak. Hajnalban végre langyos nyáreleji zápor hullott, és a felvert por friss illatával alhattam még egy keveset...

Visszaléptem, és bal kezemmel felcsaptam a rádiót, de abban a pillanatban el is zártam. Szüleim már lefeküdtek.

Amióta apám belevágta a söröskorsót a televízióba, korán lefeksznek.

Éppen csak összeszedtük az üvegszilánkokat, nem engedte, hogy a készülékhez nyúljunk, még a korsót sem vehettük ki. Mintha megint kigyulladt volna a ház, minden füstölt. Kiszaladtunk az utcára. Apám

meg se rezzent. Farkasszemet nézve a nagy fekete virággént kibomló készülékkel, kicsit köhécselve, tovább szívta drága szivarjait. Éjfél felé körülnézett, és mintha csodálkozott volna, hogy a többiek nincsenek ott. Füstös volt, szempillái sárga karikákba ugrottak. Csak akkor lepődött meg, amikor fel akarta csapni a villanyt, de mintha semmi sem történt volna, akkor is, gyertyát gyújtott. Sokáig ott ácsorgott a nehéz gyertyatartóval a szoba közepén. Majd faragott szivaroskazettáját az éjjeliszekrényre tette. Ha elhagyta a házat, alumínium tokban vitt mindig magával egy szivart. DON GARCIA PERFEKTOS FINE CIGARS PACED IN PERFEKT CONDITION, írta az erősen, vízhatlanul lezárható hüvelyen. Különben a bordó dobozos, kerekdedebb WILLEM II-ket szívta. Csodáltuk, hogyan bírja egyenesen tartani őket. Éjszaka is, álmában is minden öt percben mechanikusan szivarja után nyúlt, és még akkor is olyan finoman fogta mutató- és hüvelykujja között, hogy senki sem hitte volna el, hogy alszik. Ez a két ujjja teljesen megváltozott, megnyúlt, megfeketedett. Körmei nagyok voltak, de azt hiszem, sosem vágta. A nikotin megmérgezte őket. Elhaltak. Fél évszázada szorították görcsösen a szivart. S ha netalán tollat fogott, mert egy időben szenvedélyes levelező volt, a tollat is úgy fogta, akár a szivart.

Levelei nem egy helyen ki voltak égetve. Teljesen ismeretlen embereknek írt ironikus hangú levelet. Mária Terézia-korabeli levelek, iratok, szerződések betűit, formáját követte, másolta.

MÁRIA TERÉZIA volt házunk védszentje. Nevét különös áhítattal ejtette ki, s még különösebb pózban. Apám izgága, epés, határtalanul ingerlékeny lelkű ember volt. A legelemibb, legtermészetesebb konvenciók napokig tartó migrénnel sújtották. De Mária Terézia valahogy kivétel volt. Olcsó rítusokat rendezett naponta ágyunk fölé szegezett képei előtt. Különösen a nagy formátumú MÁRIA TERÉZIA A KIRÁLYDOMBON POZSONYBAN 1741. JÚNIUS 25-ÉN előtt láttam sokszor ijesztő, nemegyszer szégyenletes helyzetben. Bátyám egész életében mást sem csinált, ha netalán csinált valamit, mint apám gesztusait, gondolatait magyarázta, karikírozta. Apánk M. T.-áhitatát (ahogy ő mondta) a lovasságnál töltött hosszú éveivel magyarázta. Később én is találtam bizonyos magyarázatot egyik levelében, ahol az impotenciáról értekezett hosszan. Azt hiszem, ő is azok közé az emberek közé tartozott, akiknek, ha netalán sikerült elég erőt gyűjteniök, mindjárt gyerek is lett belőle. Tehát apám életében mindössze háromszor. Emlékszem, egyszer a vacsoránál M. T. életének tragikumáról beszélt.

A címeiket leveleihez holmiféle értesítőkből, régi telefonkönyvekből, közlönyökből válogatta, titokzatos kulcs szerint. Bátyámnak nemegyszer sikerült beleolvasnia leveleibe, ő mesélt kacskaringós stílusának gyilkos iróniájáról. Feltételezte, ha netalán valamelyik megtalálná a címzettet, az menten holtan rogyna össze. Azt mondják, már a borítékra is elhelyezett egy-két gúnyos megjegyzést, rajzszöveget, ahogy ő mondta. Szerencsére, azok a közlönyök, telefonkönyvek még az első háború előttiéek voltak. Ha megállapodott egy névnel, címnél, évekig könyvtárakban, levéltárakban kutatott utána.

Először is családfáját rajzolta fel, hogy mindenkinek oda-vissza mindent szemére vethessen.

Szobáink (akkor még több volt) falai tele voltak ilyen szerteágazó, messziről Dürer Albert metszeteire emlékeztető, sárga csomagolópapí-

rosra rajzolt, mániákus aprólékossággal kidolgozott családfákkal. Sokszor rettegtünk, a rajzolás hevében önkényesen találja ágaztatni óriás fáit. De érdekes, mindig sikerült megtorpannia, tujét, mert egy rozsdás injekciós tűvel dolgozott, mindig sikerült az önkényes burjánzás szakadéka szélén a papirosba szúrnia. Azt hiszem, azt is tudta, a címzettek kilencvenkilenc százaléka már réges-régen halott. Mert éppen arra az effektusra számított, amit akkor érzünk, ha réges-régen halott hozzátartozónk valakitől meghitt levelet kap. Mintha csak tegnap váltak volna el, mondjuk, arról értesítve, hogy az a sárga cipő már nem töri a lábát, vagy hogy éppen ma tekintette meg azt a csendéletet, amiről beszélgettek, és az alma árnyéka valóban mintha árnyékot vetne vissza a gyümölcsre, és hogy igaza van, a lényeges csakis az, ami a két árnyék közé ékelődött. Talán túl sokat is alapozott erre az effektusra? Meg volt győződve, ezzel a módszerrel nem létező vagy már olyan régen halott embereket, akikre már éppenséggel senki sem emlékszik, sikerül egy pillanatra feléleszteni. Nemezszer Lázárnak is szólította őket, hogy azután az ő szavaitól omoljanak ismét porrá, de akkor már valóban visszavonhatatlanul.

Nem egy levelére választ is kapott. Azokon a napokon mindig ágyba kellett fektetnünk, hogy másnap fekete leopárdként vethesse magát a kibontakozó párbajba. Olyan görcsösen rántotta, ölelte magához azokat az ártatlan boldogultakat, hogy azután már végső elhalálkozásuk napjáig meg sem próbálkozhattak a szabadulással. Még az illetők orvosaival, bejárónőivel, szabóival is felvette a kapcsolatot, hogy megtalálhassa Achilles-sarkukat és lila tintával töltött tujéval precízen utolsót szűr-hasson rajtuk.

Az egyik nagykereskedőt például azért nevette ki levelében, mert lapos kalapot tett a fejére, amikor üzlete előtt segédeivel, inasaival lefényképezkedett. Attól függetlenül, hogy olyan szépen sütött a nap. Nadler Mihálynak meg azt bizonygatta, hogy ha nem vett volna olyan nagy, erős asszonyt feleségül, nem zálogosította volna el 1440-ben Eysingernél a szent koronát, vagy legalábbis nem 2500 aranyért...

Azokon a napokon, amikor leveleit írta, egész kazetta szivart szívott el, de sokkal lassabban, méltóságteljesebben, ha ez már egyáltalán elképzelhető, mint különben. Azokon a napokon mintha elszenesedett volna az a két lapos ujj, álmában bonyolult köröket, figurákat írt le velük, csak csuklóban mozgatva kezét.

Amikor forni kezdett a víz, vigyázva beleengedtem a hecsedlis tojást, kampóját a kék teáskanna fülébe akasztva. Az alumínium labda máris veszettül ugrált. Újra elemében volt. Boldog játékba kezdett. A két ellipsziszből ragasztott nyolcas lyukai csodálatos szökőkutakként tágra nyíltak. Legszívesebben máris zsebbe tettem volna, nehogy itt felejtsem. Újratölteném, és a világ akármelyik sarkában felvidítana kis szökőkutaival. És akkor hecsedli is mindig lenne nálam.

Meghámoztam egy citromot. Szalagba vágтам, fel akartam akasztani valahol. Az egész lakás tele volt ilyen összekunkorodó, majd kinyúlva megmerevedő, sokszor már penészes citromhéjakkal. Ahogy másik kezemben a zöld eres, csöpögő gyümölcsrel helyet kezdtem keresni, meglepődtem, milyen fontosságot tulajdonítok már ennek a szalagnak is. Még szeplői is problémát jelentettek.

A déligyümölcsökre meg különösen kell ügyelnünk, mondta a tanító, a tűzoltóparancsnok, héjuk pórusaiban a fekete kontinens szennyét szállítják nekünk...

A legszebb citromot választottam a kosárból. Egészen sárga volt, akár annak a Bosch-másolónak a sárgája, *kénje*. Annak a fiatal festőnek a sárgája, aki az éj közepén hatalmas érett tököket tör fel sárga után kutatva, míg kint a kutyák vonítanak csak, hogy még jobban aláhúzzák az éj süket csöndjét. Éppen egy olyan pillanatban, amikor szétroppantott egy óriás tököt, jelent meg anyja hideg színekből épített, szitával borított kedves feje. Csak sárgát kellett rászórnia, ként. A szita alatt kénlapok égtek. Felfordult a gyomrom...

Ott ültem a pincében az egyik vesszőből fonott széken. Sosem láttam még ilyen istentelenül kényelmetlen széket. Elsősorban is alacsony volt, térdem az államat verte. Másodsorban meg szurkálták a fenekemet az eltöredezett vesszők végei. Lehetetlen volt felkelni róla, akár egy szakajtóból. Szóltam is a börtönőrnek (különben ő volt az, aki az ötezresről másolta az országházat, hogy kiverhesse, vasból), miért nem rak legalább szalvétákat a szakajtókba. Többször is felém fordultak, annyira nyikorgattam a széket. Már majdnem beleszóltam a festő előadásába, de lassan mindjobban lekötötte a figyelmemet. Már-már lelkesedni kezdtem, és mind kevésbé zavart az a festőkkel együtt járó korlátoltság. És dadogása sem zavart már annyira.

Hosszúkás fejét szép szakáll körítette. Jobb keze béna volt. Országos híréhez sokban hozzájárultak ezzel a béna kézzel húzott hullámos vonalai. Nem mintha más nem tudna ilyen görbe vonalakat húzni, mondjuk, egy gitár húrjai helyett, hanem csak azért, mert senkinek se jutna az eszébe és senki sem tudna végig következetesen kitartani az ilyen girbe-göbe vonal mellett. Tökéletesen rajzol, csak éppen nem bír egyenes vonalat húzni. Meg ha fest, mindig kikezdi, kikaparja figurái oldalát.

Láttam, ahogy éjszakánként a nagy tökök közéjébe csap bal öklével, és ha végre megfelelő sárgára bukkan, hogyan vájja béna jobb kezének körmeivel. Egyszer egy hatalmas tököt tett a fejére, és úgy festett egész éjszaka. Csak most értettem meg a tárgyakhoz, a világhoz való mániákus viszonyulását. Az utcán, ha találkozik valakivel, benyálazza bőrét, megdörzsöli vagy rálehel. Béna kezének mutatoujjával mély lyukat fúr valamelyik házon. Mondom, már kezdtem lelkesedni, csak éppen az zavart, hogy Borisznak is olyan fehér zoknija volt, mint nekem. Borisszal mentem le. Mikor a festő befejezte előadását: „Dado normandiai farmja közelében vágóhíd van” (sűrűn emlegette Dadót), Borisszal átmentünk a pince másik felébe, miközben megjegyeztem neki, ha jól tudom, Dadónak néger a felesége. Borisz csak annyit mondott, sőt. Mert Borisz mindig csak annyit mond, hogy sőt. Odaát Igorék már vártak bennünket egy kövérrel meg egy manekennel. (Azt hiszem, majd Igorék is elmennek manekennek.) Ott is csak vesszőszék jutott, de sikerült eldugni a lábamat az egyik alacsony asztal alá. Borisz egészen kinyújtotta kis lábait, majd felbuktak benne. Borisz különben értelmes gyerek volt. Nem is értelmes, hanem mintha spongya lett volna nagy fekete fejében. Minden vacot magába szívott. Olyan éhetetlen volt, mint azok a kiéhezettett gyerekek. Piszkos kis szobájában, egy sarokba kuporodva, szédületes gyorsasággal lapozgatta könyveit. Hóna alatt cipelte őket naponta haza, felét mindig elszórva valahol útközben. Abban az időben

még csak lekváron élt. A sok lekvárosüvegtől nem lehetett mozogni szobájában. Hosszú kísérletezés után állapotodott meg a lekvárnál. Azt mondta, csak a lekváron keresztül tudja megközelíteni a Lényegét. Sokáig nem beszélgettem vele könyveiről. Hiszen csak lapozgatta őket. De egy napon rádöbbsentem, hogy Borisz sokkal többet tud ezekről a könyvekről, mint én. Azután sokáig nem láttam. Amikor legközelebb találkoztam vele, egy kicsit megváltozott. Mondom, most is fehér zokniban volt. Igaz, könyveit még mindig olyan szédületesen lapozta, és még többet tudott róluk. Mondtam is barátaimnak, ha az a tömérdek lekvár nem bosszulja meg magát, akkor Borisz a világ összes könyveit át fogja lapozni.

Mondtam, hozzon italt. Ahogy felkelt, az egyik alak elvitte szakajtóját. Szóltam, de még neki állt feljebb, ezért hagytam. Igorékkal beszélgettem. Tetszett a maneken, de semmi kedvem sem volt ügyetlen manőverezésekbe kezdeni, inkább csak néztem. Legfeljebb még számítottam arra, hogy ha hallgatok, komolyabb típusnak tűnök. Visszaért Borisz, és a székét kezdte keresni. Az alak felé intettem. Odament, és kérte a székét. Az alak dühösen felugrott, meg akarta ütni Boriszt. Borisz visszasonfordált. Helyet szorítottam neki szakajtómban. Segélykérően nézett, de mindannyian úgy tettünk, mintha nem láttunk volna semmit. Az alak éppen engem méricskélt. Hárman-négyen lehettek. Ugrásra húztam össze a lábaimat, de hirtelen lehajtottam a fejem. Tudtam, Boriszra nem számíthatok, meg hát miért is vernék meg. Persze Igorékra még annyira sem számíhattam, valami bonyodalmuk volt a rendőrséggel, az első pillanatban olajra léptek volna. Még sosem volt ilyen kedvem veszekedni. Nem tudom, miért, de annyira kívántam, mint egy jó hideg fürdőt. Éreztem, jól koncentrálok, recibiendóban végeznek fejadagommal. Igaz, a következő pillanatban már egy kicsit csodálkoztam magamon. Igoréktól is elfordultam, mintha lemezek után érdeklődnék.

Mahalia forgott éppen.

Józsefre gondoltam. Tiborra, Donra, a Csendesre. József azt írta, Don, a Csendes továbbutazott. Ő egy kicsit később is érkezett. Maestrót Farkasnál helyeztük el, írja József.

A Maestro felesége szép volt, kicsit púpos, meleg követ tett mellé, azt mondta ártatlanul mosolyogva, azért, hogy ne aludjon egyedül. Nekünk is újságolta, Don, a Csendes nem alszik egyedül. Hát?, kérdeztük megrökönyödve. Követ melegítettem, mondta mosolyogva. Tán csak nem márványt?, kérdeztük. Farkas meg azt mondta, majd ha munkát talál, fizet. Persze, ha valaki, akkor ő jól tudta, munkát még véletlenül sem talál. És nemcsak azért, mert onnan jött, ahonnan jött. Fércelni, mert fércelni tudott volna, Farkas felesége fércelt, ő nem fércelhetett. Mi is csak két kofferral érkeztünk, mondta a Maestro, amikor Dont, a Csendest először vezettük fel hozzá, harminc éve éltem első feleségemmel. Megmutatták neki a szobát, és két napig be sem nyitottak hozzá.

Itt a sirályokat hallgatva gondolhatta, vagy megkeményedik, kiegyenesedik magában maga előtt, vagy nem, és akkor már úgyis minden mindegy lesz, ha nem tudja megemberelni magát, ha nem tud magában maga előtt kiegyenesedni. Jobb is lesz, ha nem dolgozik. Szerencsére, az ablakon sem bámészkodhatott, olyan magasán volt. A sirályok, mint a rossz rugók. Két napig dolgait rakosgatta. Mindent magával

hozott, mert azt akarta, hogy éppenséggel semmije se maradjon ott, abban az átkozott városban, ahogy ő mondta. A jegyzéket megtaláltuk ott a szobában, miután elrepült, ahogy Tibor mondja, miután továbbrepült.

- 1 gémszárny, akkor lőtte, amikor a kék vérű lement a kriptába
- 3—4 törött zsilett
- 1 kék kollázs, azzal a három hegedűvel, meg a fényképével, ahogy az egyik zsalugáter mögé húzódott, jobb kezét szívére helyezve
- 1 rongyos Új Idők Lexikona
- 1 Rátka
- 1 festékesdoboz, valamikori saktábla
- ? disznósörte
- 1 vastag kerek üveglap
- 1 üres zöld örökíró
- 1 tus
- 1/2 m² vörös selyem, öreg torero
- 10 dkg puskapor, füstös
- 1 pornográf fénykép, nagyon ismerős lány
- 1/2 marék sörét
- 1 szétvált ácsceruza
- 1 kócos kis dinamó, legalább ezer méter dróttal
- 1 spiccvas, sícipőről
- 1 Fenalgalos doboz
- 1 vonalzó
- 1 valami tündérügyek Papp Dánieltől
- 1 sörösüvegkupak, német.

No de harmadnap, színes cérnákkal a nyakában, bekopogott hozzá Farkas. Farkas púderozza az orrát. Kihívta a műhelybe, és megkérte, énekeljen. Énekeljek?, kérdezte Don, a Csenedes. Igen, mondta Farkas, itt a nyitott ablaknál, a hullámok, a sirályok felett. Semmi sem tesz olyan jót a hangszálaknak, mint a sós levegő. Igaz, itt fenn egy kicsit jobban érezni a hullámok verését. Ki tudja, mikor építhették ezeket a házakat, talán még a rómaiak? Feleségem asztmás, nem énekelhet. Habár neki is jót tesz a só. Mindegy, hogy mit, csak énekeljen. Hogy én tercelhessek. Majd én meg tercelek.

És attól a naptól kezdve Don, a Csenedes csak énekelt, és csak énekelt. Hogy mit, a vége felé már maga sem tudta. Csak énekelt, a nyirkos falakat meg a Maestro púderozott orrát bámulva.

Elvesztem immár,
Szegény legényke.
Apám leszúrtam,
Anyám megöltem,
Hej, húgocskámat
A Volgába löktem!

Aztán egy napon szerencsére nem dolgozhattak. A sirályokkal valami baj történt, mintha valami szörnyű betegség kínozná őket belülről, úgy rikácsoltak, csikorogtak, visitottak. Lehetetlen volt énekelni.

Elvesztem immár,
Szegény legényke...

Don bement a szobába, és ravaszkodni próbált, gondolta, meglesi, sikerült-e már magában maga előtt kiegyenesednie. De abban a pillanatban már meg is feledkezett szándékáról, széket vitt az ablakhoz, és a sirályok rikácsolását kezdte hallgatni. Kicsit megijedt. Megijedt magától is. Valami öreg sirályok voltak ezek, bagolyszínűek, és bántották egymást.

Tercelni kezdett a sirályok rikácsolására.

Szörnyen jó kedve kerekedett, széttárta karjait, és már csak üveg-hangokat hallatott.

Szegény legényke...

És abban a pillanatban elhatározta, utazik tovább. Hiszen ha az ember egy kicsit félrehord, ahogy a Maestro mondta, akkor már egészen szépen közlekedhet. Nem rí ki. És máris ismét rakosgatni kezdte a dolgait. Táskája nem volt. A gémszárnyat, amit akkor lőtt, amikor a kék vérű lement a kriptába, kezében vitte, néha hadonászott vele, a kék kollázst azzal a három hegedűvel a hóna alatt, a lexikont, Papp Dánielt, a zsilettek zakója zsebében, a disznósörtét, a sörétet, a puska-port és a pornográf fényképet fazonzsebében...

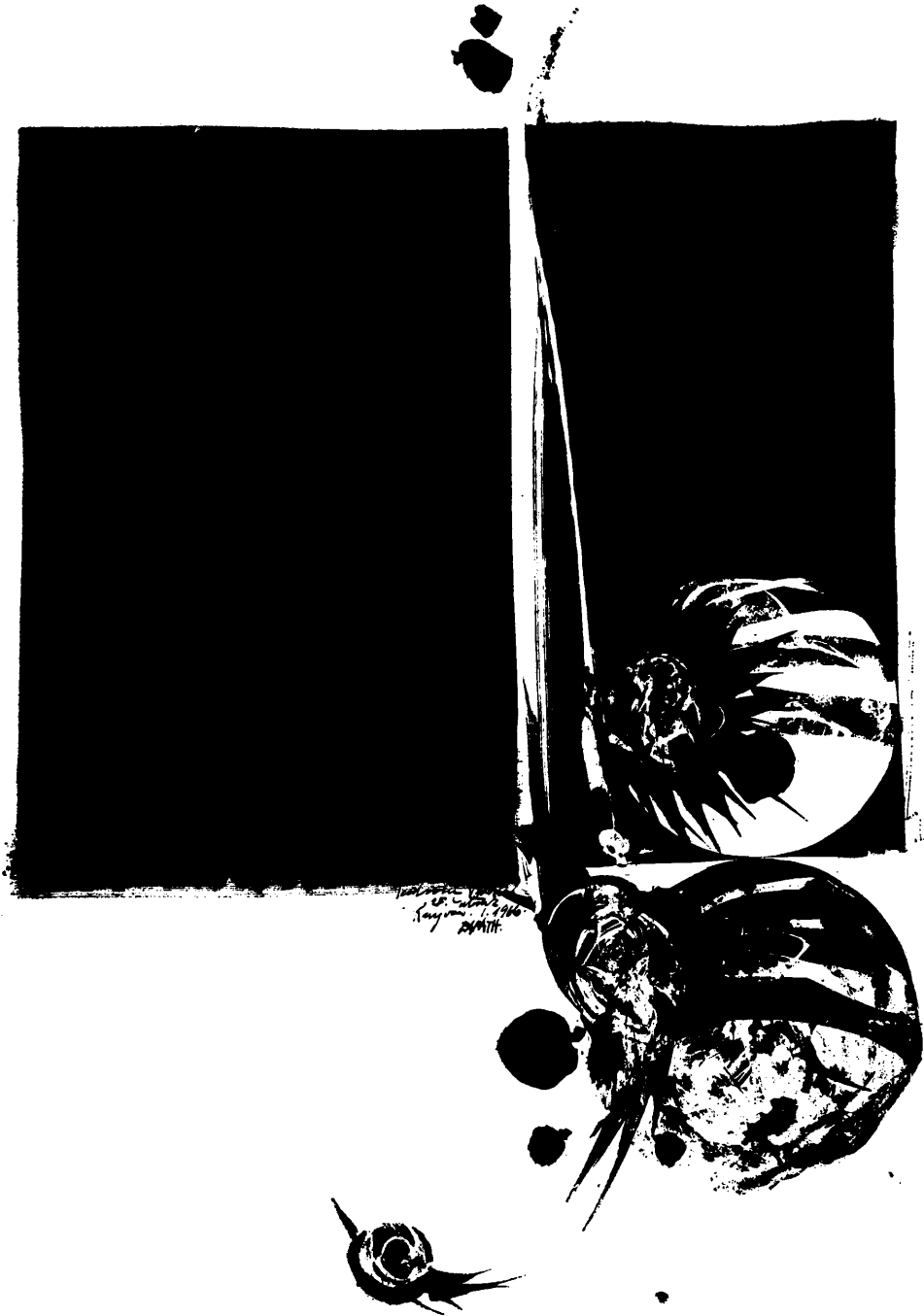
Elvesztem immár,
Szegény legényke...

Szóltam a börtönőrnek, hagyja még egyszer Mahaliát.
József holnap vár...

A halászok kimennek, és mire beér a vonat, félkörbe sorakoznak az öbölben, evezőjükkel integetve. Másnap hajnalban elhagyjuk a várost. Harapófogót, kalapácsot kellene vinnem. Azt mondja, ha valamikor ott egy egész komoly város meg tudott élni, akkor mi sem fogunk elfordulni. Meg az is meglehet, él még valaki abban a faluban, hiszen az elképzelhetetlen, hogy egy olyan szép helyen, egy olyan szép fehér kövekből épült faluban ne éljen senki. Egyszer látott egy tyúkot kaparászni, a templomok belseje is elég tűrhető, meg számároridítást is hallott.

Kiülünk ahhoz a kőasztalhoz, a végtelen cserjést nézni (a fácánokat kövekkel dobáltam, jó lenne, ha elemelnéd apád mordályát, írja, ja meg azt is, hogy ha egész életünkben nem is tudunk ott meghúzódni, valami kalandot azért biztos sikerül kifacsarnunk, az is meglehet, jó meredeket), a homokos partot ferdén szembeállítva a tengerrel, néha meg egészen a falu fölé emelve vakítóan csillogó végtelen zöld tükrét.

Ilyenkor, írta utolsó levelében, a falak is zöldek. A fehér márvány, anélkül, hogy kevésbé maradna fehér, zöldes fényt kap. Ha rányomod az arcod, megkaparod a körmeiddel, csak akkor veszed észre, már nem is márvány az, kréta, kis csigákat piszkálhatsz ki belőle. Arcod fehér, zöldes marad tőle. Ha akarsz, előbb minden házon egy kis lyukat fúr-hatsz. És aztán hónapokig, évekig leshatsz rajtuk. Hónapokig, évekig gyakorolhatod minden apró mozdulatod. Lassan, nyugodtan külön-külön

1940
1941
1942
1943
1944
1945
1946
1947
1948
1949
1950
1951
1952
1953
1954
1955
1956
1957
1958
1959
1960
1961
1962
1963
1964
1965
1966
1967
1968
1969
1970
1971
1972
1973
1974
1975
1976
1977
1978
1979
1980
1981
1982
1983
1984
1985
1986
1987
1988
1989
1990
1991
1992
1993
1994
1995
1996
1997
1998
1999
2000
2001
2002
2003
2004
2005
2006
2007
2008
2009
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
2019
2020
2021
2022
2023
2024
2025

kiépítheted mindegyiket. Még a legmellékesebb rándulás, reflex fölé is boltívet húzhatsz, emeletet építhetsz alá, ravaszul ellenpontoszhatod. Egész napokat sétálhatsz egyedül, anélkül, hogy valakivel is találkoznál, anélkül, hogy a fal mellé kellene húzódnod. Mindig abba az utcába fordulhatsz, amelyik éppen következik. Akármelyik kis tér közepén leheverhetsz, hogy könyököddel támaszd az állad.

Akármelyik házba befordulhatsz. Szépen sorban a város mindegyik házába betérhetsz. Nem is szükséges kopogtatnod. Csak úgy betoppanhatsz, és már mondhatod is, amit szándékozol, olyan nyersen, amilyen nyersen csak te tudod, vagy ha úgy tetszik, szólnod sem muszáj. A szobákban minden szépen a helyén van. Az asztal, a székek, az ágy, a tűzhely. Csak éppen az emberek mentek el. Odalépsz a tűzhelyhez, megmosakszol, ledőlsz az ágyra, és mész tovább. Megpiszkálsz a hamut, a szappanon a körmök félköreit, az asztal kerekre kopott sarkait vizsgálod, a párna zsíros illatát szimatolod, és mondom, mész tovább. Vagy ott maradsz. Még egyszer megvizsgálod, hogyan koptatták a tárgyakat, és te úgy koptatod őket tovább.

Felosztjuk a várost, hogy egymással se találkozzunk. Azt hiszem, ez a legfontosabb, hogy egymással se találkozzunk. Azért legjobban mégis egymást untuk meg. Én téged, te meg engem.

Ha úgy tetszik, ruha nélkül is közlekedhetsz. Képzeld, egy ilyen, mondjuk, évtizedes terápia után, ha visszamennénk az emberek közé. Már szépen fejből tudnánk viselkedni, fejből tudnánk mindent. Még összetettebb, ravaszabb dolgokat is. Gondolataink szépen vájtakká, patintottakká válnának. Teljesen uralnánk az utcákat, a szobákban nem kellene az első székre kuporodni. De ha nem szándékoznánk többé visszamenni, az sem lenne baj. Bevennéd magad valamelyik sarokba. És nyugodtan begubózhatnál. A múltkor ott a szennyöbölben erről meséltél. Azt mondtad, csak úgy menthetnél valamit, ha komplett megválnál minden félig megtanult mozdulattól. Most itt a jó alkalom. Mert az emberek között ilyesmivel próbálkozni nevetséges lenne. Most itt van ez az egész város. Ritkán írtenek ki, bocsátanak az ember rendelkezésére egy egész várost. Begubózhatsz, és utána majd meglátjuk, milyen lepke röpül ki. Meglátjuk, érdemes volt-e. Ráérünk. Ezután nem kell majd sietned, nem kell, hogy kipiruljon az arcod, ha beszélsz. Nem kell rezged, mint valami húros hangszernek. Nem. Máris szépen leszerelheted a húrokat. És végre alhatsz is. Hiszen nem fog létezni semmi, semmi. Az emberek, emlékszel, mosolyogtak ezen az óhajunkon. És látod, itt ez az üres város, amelyik egyszerűen üres. Szép magas márványházak, sok kis fehér tér, a cserjésen túl a homokos part...

Mert ha már valami szégyenletes dolognak kellene történni, hát történjen ott. Ennyi erőnknek még kellene lenni. Így következetesek is maradnánk. El kellene vonszolni magunkat oda. Ennyit azért még meg kellene tenni magunkért. Mindazért a sok zöldségért, amiért egykor annyira ugráltunk. El kellene másznod...

Tudom, belül puhán omlasz. A belső kis központok előbb megbokrosodnak, aztán elpukkadnak. A nagyobbak már régen bénák, szélütöttek. Válaszfalaik zuhanása visszhangzik csak. Folyosóik beomlottak, semmilyen más kapcsolat nem lehetséges. Belül lassan, puhán minden befejeződik. Éppencsak valami kellemes melegséget érzel, mintha forró ho-

mokba süllyednél. De hát mindig is ezt kívántad. Mindig azt kívántad, forró homokba ássanak!

És most belülről észrevétlenül egy karcsú homokóra megtöltött, megtöltött, mint egy zsákot. Meglehet, még így is sokáig járkálhatsz az emberek között. Forró homokkal töltött, fehér kék betűs zsák. Csak legalább a homok sokáig megtartaná ezt a kellemes melegségét. Milyen szép tiszta szemcsék. Meleg folyó fenekéről meríthették. És milyen nehéz. Néha meggörnyedsz. Néha elvágódsz. Próbáld elcipelni hozzám ezt az ólommal töltött zsákot, próbáld. Nem lenne szabad, hogy töltésbe rakjanak. Ott később szétfoszlik, elrothad a kék betűs zsák, és a homok visszafolyik a folyóba, a folyó fenekére, ahonnan merítetted. Próbáld inkább elcipelni, elcipelni valahová. Ha mindjárt csak egy marékkanal marad is. Öntsük azt a marék tiszta forró homokot üres városkánk egyik sarkába...

Vagy el is felejtettem említeni, ha olyan kedvünk lesz, nagy vállalkozásokba is bocsátkozhatnánk. Mondjuk, hetente felsöpörhetnénk az utcákat. Parkosíthatnánk a várost. Ünnepnapokon zászlókat tűzhetünk a magasabb épületekre, templomokra. Vagy ha kedvünk kerekedne, újra benépesíthetnénk városunkat. Hiszen egykor nagy kanok hírében álltunk. Kerítenénk egy-két jó kiadós lányt, és benépesítenénk a márványházakat. És mindenki becsülne bennünket. És akkor ama bizonyos közösség felé is tiszta lenne a lelkiismeretünk, — mint egy márványlap. No de csak viccelek...

Tudom, magamnál is jóval egyszerűbb dologról van szó. Hozzád utazni már nekem se lenne erőm. Valamin sürgősen gondolkodnom kellene. Sokáig ülni valahol. Mint amikor a sportoló, a futó már nem bír tovább futni, csak sétál, piacra megy, ide-oda jár. S aztán leül.

De ez a szakajtóeset megzavart egy kicsit. Felmentem. Mahalia kint is hallatszott. Elindultam azon az utcán. Az emeletek ablakai sötétek voltak, nem tudtam, valóban emeletes házak-e. Siettem haza, még hajnal előtt fel akartam kelni.

Vártam, valami csodálatosba csavarodjon ujjaim között a citromhéj. Spirálkoronába, mint a szita sárga léce. Egészen kivételes helyet kerestem, ahol majd mindenki észre fogja venni, ahonnan majd mindenki érezni fogja illatát. Úgy fogtam, mint a kígyó farkát, féltem, ha elengedem, először engem mar meg. A képek rámájára már nem akaszthattam. Egyik kezemben a mindjobban csöpögő citrommal, másikban a héjával, kétségbeesetten forogtam, akár Laokoon. A hecsedlis tojás majd kiröpült a kannából. Csillogott, mintha új lett volna. Szökőkutai még nem látott figurákat rajzoltak. Volt olyan is, amelyik csak gózt fújt. Elhúztam egy kicsit a függönyt, nehogy az íróasztalra csapódjon a pára. Leengedhettem volna a redőnyét, de még egyszer ki szerettem volna húzgálni fiókjait. Utoljára szándékoztam lezárni az íróasztalt.

Az előszoba egyik sarkát kerítettem el magamnak, pár évvel ezelőtt, azzal a zöld függönnyel.

Az óriás fekete íróasztal azóta került ki hozzám, amióta apám félretette levelezését.

Egy reggel kiment borotválkozni a fürdőszobába. Talán a borotválkozás foglalta le legtöbb idejét. Olyan gyorsan forgatta kését, hogy minden egyes alkalommal fennállt a veszély, elvágja a nyakát. Míg borotválkozott, mi az ajtó előtt sorakoztunk. De azon a reggelen borostásan

jött ki. Nem mertük megkérdezni, mi történt. Később vettük csak észre, hogy rózsaszín szappanával a tükörrre írt valamit.

Es te érthetetlenül megfeketedsz...

Bátyám azt mondja, választ kapott egyik nagy fontosságú levelére. Arra, amelyikben annyira bízott, amelyiken legtöbbet dolgozott, amelyikhez még Nagy Sándor térképeit is felhasználta, genealógiai kutatásait addig mélyítve, mígnem földrajzi majd geológiai problémákkal kezdett viaskodni, a legelső rétegekbe engedve a mammutfa hajszálygyökereire erősített kutató ónokát. Bátyám szerint a válasz végzetes volt. Senki-nek sem sikerült belelesni a levélbe, de bátyám attól fél, üres papirost küldtek vissza az öregnek.

A fekete íróasztal inkább harmóniumra emlékeztetett, még nagyapámé volt.

Ő is szenvedélyesen dolgozott, vagy készült dolgozni valamin. Halálakor az asztal harminckét fiókja telis-tele volt ceruzavégekkel. Igaz, bátyám azt mesélte, egy betűt sem írt le életében az öreg, hanem egyszerűen csak gyűjtötte a ceruzacsikkeket. Minden áldott nap körüljárta a hivatalokat, iskolákat, műhelyeket, gyárakat, s egy piaci kosárba összeszedte a ceruzavégeket. Élete vége felé a szó szoros értelmében koldult, házról házra járt. Utolsó napjaiban, amikor már képtelen volt kimozdulni, bátyám azt meséli, hamisítani kezdte csonkjait.

Új írónokat tördelt szét.

Levettem a teát, a tojást nem vettem ki, hagytam úszni. Még nem volt elég sötét, igaz, a hecsedli később sem barnítja meg, a hecsedlitől csak arany marad. A citromot is a jobb kezemben tartottam. Már nem csöpögött. Ujjaim összeragadtak. Kihúztam az egyik fiókot. Poros volt, sarkait beszötte a pók. Láthatatlan kis sárga bogarakra vadászott az üres fiókban. Beledobtam a citromot, a héját is, és gyorsan becsuktam. Kihúztam a következőt. Húgom harisnyái voltak benne. Felemeltem az egyiket. Bokájától felszaladt a szem széles sávban. Csak húgom engedtem közel a harmóniumhoz. Pizkos alsóneműit, harisnyáit, rongyikáit tartotta fiókjaiban. Húgom kisvonalas füzeteiben vezettem naplómát, csak úgy, ahol üres helyet találtam bennük. Olvasgattam, próbáltam megtalálni az utolsó bejegyzést.

Hétfő

Voltam Elemér tárlatán. A KALLIGRÁFIA szerkesztője írást kért róla. Miért nagy festő Elemér?, kérdeztem a KALLIGRÁFIA szerkesztőjét. Jóllehet, a KALLIGRÁFIA szerkesztője tudta, Elemér apám barátja, családi festőnk. Azért is válaszolhatott így: a *Tücskök-bogarak* labirintusa, a *Hangyaboly* színeinek isteni magömlése, a *Rákok járásának* ritmusa, metafizikája miatt. Én mindezt egyszerűen komolyan vettem. És úgy is írtam meg kritikámat. Így legalább apám sem húzhatja fel az orrát. A szerkesztő meg majd prüszköl, mert jól tudta a KALLIGRÁFIA szerkesztője, Elemér képtelen rendet teremteni képein, minden egyes alkalommal, amikor valami problémának gyürekszik neki, csak egy zsák újabb motyót önt a képre, hogy csak foltoz, csak folton folt. Legfeljebb naiv fantáziájában látott valamit, meg azt mondta, néha mintha valami zöld lidércfény dideregne szemétdombjain, amiről feltételezhetnénk, hogy valóban erjed alattuk valami.

Kár, hogy nem hozták el Elemért is a megnyitóra. A múltkor azt mondta, szerzett egy kis piros lábbalhajtós autót. Könyörög-tünk, mutassa meg. Azt mondta, bent van a szobában. Amikor behatoltunk a szobába, azt mondta, mélyen az ágy alatt van...

Pedig annyira szerettem volna látni Elemért, piros lábbalhajtós autójában. Milyen szép lett volna, ha kis piros kocsiában jelent volna meg a megnyitón. Hányszor magyaráztam már neki, az ilyesmikre is kell adnunk. Nagyanyja nyitotta meg a tárlatot. Megszagolta a képeket, leakasztotta, megfordította, és a villany-nál vizsgálgatta őket. Lustaság, ne hagyj el, kiabálta, jobb is, hogy nem toltá el azt a piszkos kis pofáját, rajzszöveget szórtam piros kocsija elé. De már megyek is, mondta Elemér nagyanyja, a piacra indultam, ezzel tekintsék Elemér unokámnak a haszon-talannak retrospektíváját megnyitottnak. A KALLIGRÁFIA szer-kesztőjével a tűzoltólaktanyából kölcsönként *Vöröshagymához* lép-tünk.

Én ezt a festményét szeretem legjobban. Mert ez valamennyire szimpla. Úgy, ahogy Elemér lehet szimpla. Különös barnáját sze-retem, amit tán az orosz ikonfestőknél vagy a japánoknál láthatott. De csodálatos az a mód is, ahogy Elemér megfestette a durva selyemként feshő, majdnem fehér csírát. Azt hiszem, gyertyát hasz-nált hozzá. Ahogy behatolt a különös barna héjú hagyma rétegeibe. Az a találat, ahogy Elemér megfestette az utolsó réteg utáni vala-mit, amiből tulajdonképpen a csíra indul, gyulladásba hozva az egész termést. Itatóspapírosra festette. A gyulladásban levő rész pirosa zavarhatta meg a tűzoltókat...

Apám vadászpuskájával a vállán látogatta meg barátja, Elemér tárlatát. Kutyái több képet megrongáltak.

Visszadobtam a vékony sárga fedelű füzetet. Kihúztam a következő fiókot. Egy ólomkatona, egy gumiszamár és egy elefántcsont sakkfigura volt benne. Kiegyenesítettem az ólomkatona szuronyát, és a zsebembe csúsztattam. A szamarat nem mertem megfogni, ordított volna. A sárga sakkfigura dédapám királynője volt. Dédapám egyik lábát levágták. Lányainak felváltva kellett sakkozniuk vele egész éjszaka. Úgy féllá-bon állt a sakktábla mellett, és hegedült. Már évek óta nem borotvál-kozott. Az ötödik fiókban apám egyik kézikönyvére akadtam. Nem engedte, hogy betűzeljük, de látni sem akarta. Átlapoztam, csak szá-mok. Sehol egy flekk, egy glossza. A következő fiókban egy hatalmas, fekete szörmekucsmában gránátalmát találtam. Valóban szép gyümölcs, mintha kőből faragták volna. Az ember tudta, drágagyöngyökkel teli, de nem is gondolt arra, hogy feltörje. Egy hernyóra emlékeztető fe-kete heg volt rajta. Egy helyen lyukas volt, és tetején kis korona ma-gokkal. Mind kíváncsiabban húzgáltam a fiókokat. Az utolsót sokáig nyitva hagytam.

Penészes csempe cintányéron: tengeri csillag.

Egyik lába félig hiányzott. A vitrinen a kis kőbaltában piros gyertya. Az öböl túlsó oldalán találták. A kis öbölbe dobott mindent a tenger. Ott turkáltak naponta. Sosem láttam őket olyan boldogoknak, mint azokon a napokon, amikor a kis öbölben turkálhattak. Mindent megmostak, ösz-szeszedtek. Már alig lehetett belépni a szobájukba. Nagy dobozokba gyűj-

tötték naponta a zsákmányt. Nemegyszer kérdeztem tőlük, mit szándékoznak majd csinálni velük. Mindig azt felelték, semmit. Később raktárhelyiségeket fognak bérelni. Kell szebb dolog ennél, egész életedben itt szorgoskodni a kis öbölben, rendezgetni, csomagolni, elraktározni a kis öböl, a világ egész szennyét, kell komolyabb életmű ennél, kell hatalmasabb emlékmű, piramis? Annyira komolyan találták venni ezt a dolgot. Eleinte azt hittem, titkon valami értéktárgyakat szerettek volna találni, mert azokban a napokban már nemigen ettek. Akkor még nem tudtam, hogy a temérdek szemét, az a vibráló világ bűvölte el őket. Mind tovább maradtak kint, mind mélyebbre ásták magukat. De az is meglehet, a kis sziget római templomának maradványait keresték. Ott találták a kőbaltát, a tengeri csillagot is. A lány a kőbaltá mellé tette a csillagot.

Még élt.

Lemászik a vitrin oldalán, ráesik a gyorsfőzőre, és kiüti a biztosítékot, mondta. Tegyük a kádba, mondta a lány. De akkor sosem hal meg, mondta. Képzeld, majd tengeri csillagot nevelünk. Félek megfogni, mondta a lány. Majd vizet engedünk rá.

Édes vízbe fojtjuk...

Lehúztam a harmónium nagy, csikorgó tetejét. Már nem voltam szomjas. Miért is kezdtem ilyen nagy alapossággal a tea főzésébe? Miért nem vetkőztem le és miért nem feküdtem le mindjárt?

Kiléptem a cipőmből, letoltam a nadrágom, eloltottam a villanyt, és beosontam a szobába. Nyakkendőmet nem is oldottam ki, csak egy kicsit megengedtem.

A szobában teljesen sötét volt. Szüleim nem horkolnak. Morzsára léptem. Gondoltam, ha felemelem a talpam, leesik. De egy szilánk formájútól sehogyan sem tudtam megszabadulni. Pontosan abba a részbe fúródott, amit sehogyan sem tudtam a padlóhoz nyomni. Talpam talán már vérzett is. Nem bajlódhattam tovább a morzsával. Vigyázva feemeltem a paplan sarkát, és bebújtam anyám mellé. Megmozdult, de nem ébredt fel. Anyám mindig holtfáradtan tért az ágyba. Hajnaltól késő estig takarított. De sajnos, páratlan szorgalmának nem volt látszata, inkább csak olyan betegségféle volt ez a takarítási mánia. Minden koncepció nélkül takarított. Mondjuk, egész nap az ágy alját csiszolta. Csak aludni bűjt elő. Az ennivalót is úgy adtuk be neki. Aztán másnap meg az egyik ablakot kezdte dörgölni, apám bécsi újságaival, amíg mind ki nem töredezték az üvegei. Máskor a székek lábait kezdte mosni, vagy a csillár nehéz kristályait fényesíteni külön-külön. A csillár fényesítése néha hetekig is eltartott. Asztalokat, székeket rakott egymás tetejébe, és zsinóron húzta fel magának a vizet, a fogpiszkálók tömegét, amikkel a kristályok repedéseit piszkálta, a törlőrongyokat, az ennivalót. Olyankor apám a széklábak erdején keresztül nézte a televíziót. Az utóbbi időben már minden kristálynak egész napot szentelt. Apám nemegyszer elhatározta, a rudas szőlőkacsazóval elvágja a csillár zsinórját. Máskor meg kérte, költözzön fel, rakjon fészket a csilláron. Sosem tudta, vagy nem is akarta valamilyen rendszerhez tartani magát, nem is akarta egészé kötni össze a részeket. A többiek sem ébredtek fel. Valahogy már megszoktuk, hogy mindig egy ágyon fekszik az egész család. Apám, bátyám, majd a másik felén hűgom, anyám és én. Ha apám meg-

fordult, sorban mindannyian megfordultunk. Nagyon rövid ideig bírt a szíve felén aludni, a másik oldala meg gyorsan elzsibbadt, és olyankor úgy kellett feldörzsölnünk ecetes ruhával. És leejtette szivarját. Először én ugrottam le, majd anyám, a húgom és a bátyám, és az ágyat megkerülve, apámhoz rohantunk. Nekem csak az volt olyankor a feladat, hogy a padlóra esett szivart felvegyem, letisztítsam a portól, és ne hagyjam kialudni. Ez persze nem volt olyan egyszerű, mint amilyennek az első pillanatban látszik, mivel a szivart még véletlenül sem vehettem a számba, s volt úgy, hogy a zsibbadás egész hajnalig tartott. Nemegyszer új szivart kellett gyűjtanom. Végül már egy egész kis masinát szerkesztettem a szivar parazsának életben-tartására, kis fűjtatót, amilyent a kovácsnál láttam.

Valamikor csodálatos ágy lehetett ez. Most már le volt szerelve, csak a függönytartó keret maradt fenn. Arra is citromhéjspirálokat aggattam. Most is jól éreztem fanyar illatukat. Be kellett volna hoznom azt a frisset.

Máskor sem nagyon bírtam aludni anyám mellett. Nem mozgott, nem hallatott hangokat, meg puha is volt, de valami mérgező anyag szivárgott pórusain, nem illat, valami forró mágnesesség. Annyira aludt, annyira függetlenül, hogy az ember képtelen volt elaludni mellette. Mások jó pár réteggel feljebb aludtak. Ő álmában annyira egy volt és oszthatatlan, mintha gránitból faragták volna. A legsósó, az álom legsűrűbb rétegeibe süllyedt. Nem is álmodott soha figuráisan. Mindig csak hatalmas masszákban, tömbökben. Nekem mindig is úgy rémlett, mintha Leonardo Vízözön-vázlatait álmodta volna. Reggel, amikor mesélni kezdte szörnyűséges álmait, mintha csakugyan Leonardo vázlatait néztem volna.

Bátyámnak mintha kipeckelték volna a száját. Szemei megüvegesedtek. Ő különben napközben is meg tudott így merevedni. Főleg kezefejét szerette vizsgálni. Kezefejének formáját, ráncait, pórusait, a szőrszálak tövét. Mikor már egy-két órája mozdulatlanul nézte kezefejét, mindig csak azt hajtogatva egészen halkán és lassan, hogy bögre, bögre, bögre..., egyszer csak megüvegesedtek a szemei. Olyankor nyugodtan hagytuk egész nap.

Húgom a paplan alá bújt, mind a két kezét erősen lába közé szorítva. Kislány korában körbe tudta járni a végtelen udvarunkat a guruló kátrányoshordókon. De egyszer szétcsúsztak a lábai, és a hordóra esett. Az orvosok nagyon soká tudták elállítani a vérzést. De érdekes, még azután is halálosan féltékeny voltam húgomra. Gyerekkoromban sokáig kést hordtam övemben.

Apám szivarját figyeltem. Parazsa szabályos ívben mozgott.

Valaki csoszogni kezdett a másik szobában. Mezítláb lehetett. Szinte nem is emelte talpát. Biztos nagyanyám volt. Meggyújtotta a petróleumlámpást. Az ő szobájukba is be volt vezetve az áram, de éjszaka csak a lámpákban bíztak. Körbe-körbe csoszogott a szoba közepén. Most már egyáltalán nem emelte a talpát. A szálkától kezdtem rettegni. Felsikítana, és át kellene másznom a félig berakott ajtón. A lámpás felé indult. Próbálta elfújni. Nem sikerült. Egy pillanatra sötét lett, de a láng ismét megnőtt. Újból próbálkozott. Hiába. Számoltam. Kilencedszer végre sikerült. És most még sötétebb lett.

Négyen laktak a másik szobában. Magdaléna, Mária néni, a Margarét és nagyanyám. Vitéz nagyanyám. Mindig nagyon sajnáltam, hogy nem az ő nevüket kaptam, mert a Vitéz-ágbeliek egykor mind szép magas, pirosposzgás emberek voltak. Különösen Pál. Mária néni is Vitéz volt, és Magdaléna is, de Magdaléna éppen csak hosszúkás volt. Hatalmas cserépéjjelit raktak alá az ágyban. Olyankor, a lilacsikos dunnával a hátán, a mennyezetig ért. És beszélni sem tanult meg soha rendesen. Fűlsiketítően artikulált, imádkozott, mert azt tán tudott. Összevissza gabalyította magán az olvasófüzéreket. Mind többet és többet követelt. Vége felé már babból, pattogatott tengeriből főztünk neki. Az egész ház rózsafüzéreket gyártott. Míg apám meg nem sokkalta, és fel nem nyújtotta neki, Aurél sámlijáról, a rozsdás kutyaláncot. Magdaléna mind összekarmolászta a mennyezetet. A megváltót kereshette fenn a padláson.

Sokáig eljárt hozzá az Aurél. Ott ült ágya mellett, és csak azt ismételtette, milyen hatalmas asszonyt faraghatott volna magának Magdalénából, ha magával vitte volna, ha legalább egyszer sikerült volna összeszednie magát.

Később fel kellett szállítanunk a padlásra. Kötélen húztuk fel ágyastól, úgy, ahogy éjjelijén trónolt, a rozsdás kutyalánccal a nyakában. A padláson a cserepeket kezdte szedni, és kérte, még feljebb vigyük. Különösen a kis sámlin kuporgó fehér sapkás Aurélt kérte, vigyük egészen fel. Aurél azt mondta, feljebb, egészen fel, Magdaléna, már magad is bírsz, bírsz, ugye?

Es tényleg magától ment fel, mint valami lépcsőn.

Apám azért szállította házukba Magdalénát, mert elég sok földje volt és egy negyed háza.

Mária néni fiatal korában apáca volt. Később valami betegség miatt kivették a szülei. Fiatal korában nagyon szép lehetett. Még most is szép tiszta volt az arca. Csak mintha valamit kivettek volna Mária néniből, valami igen lényegeset. Pontosan lehetett érezni, valami hiányzik belőle. Talán azért is maradt örökre üde, olyan szörnyen üde. Egyszer meg kellett csókolnom, mintha jeges rézkilincset csókoltam volna meg, ráforrt a nyelvem. Bátyám ellenkező véleményen volt. Szerinte éppen arról van szó, hogy Mária néniből nem hiányzik semmi. Valamit benne felejtettek, amit nem szoktak a nőkben felejtteni.

Ezért csalta hozzánk apám Mária nénit, meg azért, mert elég sok földje volt és egy negyed háza.

A Margarét, anyám testvére és az én keresztanyám, már csak az egyik sarokban játszott, és nem szeretett mosakodni. Apám, bátyám és én fürdettük évente. Betámasztottuk a nagykaput, megkötöttük a kutyákat, bezártuk az özeket, a rókákat, és az udvar közepén egy dézsába ültettük. Apám vésővel és fakalapáccsal verte szét, bontotta ki összeaszalódott hajfonatait. Visított a Margarét, mintha nyúztuk volna. Nemegyszer kiugrott a dézsából, üldöztük körbe-körbe, olykor a falról kellett leszedni, mert az utcára akart szökni. A Margarétnak is volt udvarlója, mert az utolsó férje külföldre szökött, Vladimir, a sánta, ripacsos hóhér. Buja fekete szemöldöke volt, egyáltalán nem látszott a szeme. A hóhér tényleg érdekes figura volt. Nem volt hajlandó semmit dolgozni, *pa budala, pa nisam lud, to ne, nikako, pa budala, pa nisam valjda sasvim lud*, dadogta dühösen. Legfeljebb ha-

rangozni járt. De titkon Vladimir is festegetett. Ezt csak Elemér tudta, mert egyszer Elemér meglátogatta Vladimirt piros lábbalhajtós luxuskocsiján. Vladimir specializált, csak egy téma foglalkoztatta: a sárkány és az angyal párvidala. Sehogyan sem sikerült megfesterie az angyalt. Azért is hívatta el Elemért. Érdekesen udvarolt a sánta hóhér. Mindig csak azt suttogta a Margarét fülébe, Margarét, az anyád istenét tenéked, megkopasztalak, mint egy karácsonyfát. Ez, hogy Vladimir öt karácsonyfához hasonlítja, szörnyűségesen imponált a Margarétnak. Elfakadt karácsonyfadíszekkel aggatta tele magát. Lelopta a karácsonyfákról a színes üvegből fűjt angyalhaj-farkú barázdabillegetőt. Vladimir folyton összeszebezte magát azokkal az elfakadt gömbökkel.

A hóhér tudta, a Margarétnak elég sok földje van és egy negyed háza, de apám leakasztotta puskáját, és Vladimir nem járt többé a Margaréthoz.

Egy ideig mi ettük az öregasszonyokat, de később apám megvonta tőlük a kosztot. Likvidáld a menzát, mondta anyámnak. Mária néni főzött azután, míg valamin össze nem vesztek. Azóta mindenki magának kotyvaszt. Nagyanyám mindent egy lábosban, Mária néni egy ételt is több lábosban, a Margarét meg csak úgy pörköl valamit magának a parázson. Míg Magdaléna élt, mindannyian adtak neki egy-egy falatot. Létrán vitték fel neki, mert mondtam, Magdaléna nagyon magas termetű volt, fent a magasban trónolt sárgapöttyös éjjelijén. Vladimir nemegyszer belesett a feneketlen éjjelibe, de mindig csak azt mondta a létra tövében állóknak: *niš*. Magdaléna sohasem ejtett bele semmit. Vladimir azt mondta, azért nőtt Magdaléna, Aurél nagyjánya, akkorára, mert sohasem ejt semmit az éjjelibe. Magdaléna mindent nivellál, mondta apám. Néha úgy látszott, mintha irigyelt is volna ezért egy kicsit bennünket, Vitéz-ágbelieket. Engem is közéjük sorolt, mert én is magas voltam. A Vitéz-ágot apám hatalmas apparátussal, maraton-tüdővel vagy inkább kopoltyúval szedte mikrorézszeire, egészen a bevándorlástól.

A Vitézek házaiban sosem építettek illemhelyeket.

Ha valaki megbetegedett, felfújódott vagy csorogni kezdett a nyála, ráültették arra a pöttyös, feneketlen éjjelire, és körülállták, várták, mint mondjuk, a világháború végét, a kapitulációt bejelentő hírt a hangszóró alatt, de mindig hiába, újból és újból csak: *niš*.

Magdalénát már kislánykorában ráültették. Farán körbe kék mélyedést vágott a széle, egészen csontig. Apám, Vladimir és a bátyám hihetetlenül jóízűket tudtak mindezen nevetni. Azt mondták, könnyezve, beléjük szorult valami, minden bizonnyal valami eldugaszolta a Vitéz-ágot. Már említettem anyámmal kapcsolatban, milyen borzalmas álmaik voltak a Vitézeknek. Hatalmas, sárga hegyeket láttak, és hatalmas eget-földet rázó mennydörgéseket hallottak... Apám nemegyszer komolyan is értekezett erről a problémáról. Egyszerű komplexusnak vélte az egészet. Azt mondta, valamelyik szittyának egyszer, talán még az őshazában, elállt a lélegzete, egykor valamelyik Vitéz több mint valószínű megtorpant valami előtt, megijedt, inába szállt a bátorság, egy pillanatra elgondolkodott, és ezzel örökre eldugaszolta, eldugaszolta örökké mindörökkéámen a Vitéz-ágot. Találgatta, talán kígyó, tavasz, leányzó, földindulás vagy árvíz lehetett-e az, ami előtt az a sehonnai megtorpant. Sintért csináltok még majd a végén be-

lőlem, siránkozott. Olyan hatalmasak vagytok, egész temetőt kell bérelnem. És azok már nem is sírgödrök lesznek, amiket nektek fogunk ásni, azok már futóárkok lesznek. A temető kerítése alatt kell kivezetni lábatokat. Benyúltok egészen a város alá. Lábatok közt tartjátok majd a várost. Hogyan alhat nyugodtan az ember, ha tudja, hogy egy retkes láb kigyózik az ágya alatt a földben? És ne adja az isten, ha egyszer majd elfakadtok! Plinius Vezúvja tündérmesének tűnik majd amellet, ami itt fog lejátszódni ártatlan városkánkban. Égre csapódik az a tömérdek szenny, ami évszázadokon keresztül belétek szorult. Tán még a biblia se tud ilyesmiről?, fordult mindig felém. Meglehet, törte is valamin a fejét. Egyszer szőlőt szándékozott vásárolni, máskor a szappanfőzés, az alkémia vagy a harakiri művésze érdekelte.

A városban egyedül a gölöncsérek szerettek bennünket. Többen közülük a mammut éjjelire specializálták magukat. Lovakkal forgatták korongjaikat. Apám többször tárgyalt velük. Egyszer zománc nélkül készíttette, máskor kívül-belül zománcoztatta, egyszer nagy pórusú cserepet kért, máskor minimális pórusút, egyszer pöttyös, máskor virágos külsejűt. Végül az eljövendő robbanás Jeremiás siralmaival vetekedő képeit festette rájuk barátjával, Elemérrrel. A sánta hóhért is csak azért tűrte meg olyan sokáig házunkban, mert abban bizakodott, meglékeli valamelyik Vitézt. Vladimir is tudta ezt, de úgy látszik, szimata azért még volt. Csak az angyalért rimáncodott Elemérnél.

Elemér volt a családi festőnk.

Apám különösen szerette. Árva gyerek volt. Emlékszem, utoljára a nagyanyja halt meg, belefulladt az egyik árokba, ha jól tudom, a sárgába, amikor azt a talajvizek nagyra dagasztották, mert ő még azok közé az emberek közé tartozott, akik mindenhová gyalogszerrel jártak. Apám és Elemér nagyanyja is annyira természetesen, közvetlenül viszonyultak Elemér festészetéhez, hogy még véletlenül sem beszélhetnénk művészetről, mint ahogy azt a KALLIGRÁFIA és nemegyszer jó magam is szeretnénk. Talán éppen azért, mert Elemér is még azok közé a legénykék közé tartozott, akik manapság már abszolúte kimentek a divatból, ugyanis tehetséges volt. Igen, egyszerűen tehetséges. Elemér titkon Vladimir lányának csapta a szelet. Egyszer táncoltak is. Paráználkodni azt hiszem, nem paráználkodtak, mert Elemér ezt a dolgot egészen más síkon, más, magasabb szférákban vezette le. Szeretett Vladimíréknál. Azt mesélte, ott olyan szép vastagon áll a por, mintha nemes patkánybundával kárpitoztak volna mindent. És volt egy kecskéjük is. Elemér mit meg nem tett volna egy findza tejért! Mert Elemér különben nemigen táplálkozott. Egyedül még a savanyú uborkáért lelkesedett. Régi vágású fehér ruhában járó fiskális barátjának volt egy hatalmas zsidó háza. Elemér pénzén a ház szobáit medencékké mélyítették, és ezekben a medencékben savanyították vagonszámra az uborkát, mert a fiskális is imádta a savanyú uborkát. Naponta meztelenre vetkőztek, és a medencékben úszkáltak. Meglehet, ez az úszkálás, a hideg savanyú uborkák ropogatása jelentette Elemérnek azt a magasabb szférát.

Elemér több mint egy évig tárgyalt apámmal családi panorámánk megfestéséről. Festőnknek sok időre volt szüksége, míg összelopkodta azokat a folyadékot, masszákat, amikkel a képet szándékozott meg-

festeni. Az útépitőktől kátrányt, a meggyfákról mézgát, a kórházból hatalmas vattabálákat, az üvegesektől gittet, a postásoktól spanyolviasz-csikket szerzett. S azután a csuklóját is sokáig kellett tornáztatnia, nehogy még a kép befejezése előtt elhaljon, megbénuljon. Padlásunkat rendezték be műteremnek, elsősorban azért, hogy Magdalénát ne kelljen lecipelni, meg azért is, mert hiányzott a tűzfala, és így Elemér elsőrendű fényt kapott.

Hatalmas vásznát először forró kátránnyal locsolta meg.

Mint az utakat, mondta apám.

Mint az utakat, mondta Elemér.

Aztán egy méternyi vattával szórta be.

Hó, mondta apám.

Igen, mondta Elemér.

A kép egyik sarkába egy hosszú sárga gyertyát ragasztott. Meggyújtotta. A gyertya fekete kört égetett magának a tiszta vattában. A kép másik sarkába meg egy hatalmas mézeskalácsszívet. Kicsit összemaszatolta a kátránnyal, majd gyorsan meggyújtott egy rúd spanyolviaszt, és a szívből vér csöpögött alá. A rudat a kép aljába ragasztotta. Olyan volt most, mint egy izzó puskacső.

Szívükből vér fakad, mondta apám.

Vér fakad, mondta Elemér.

Egész nap eltartott ez a rítus a hatalmas vattafelület előtt. Elsőnek engem fektetett le a padlás finom, fekete porába, közvetlenül állványra alá, egyik kezemet vigyázva apám világoskék fedelű, vastag könyvére, *Az Iszlám és a Buddhizmusra* helyezve, a másik kezemben egy hús deagrammos rézkörtével.

Elemér tudta, ez a hús deagrammos rézkörte egész életemen végigkísért. Hatéves koromban loptam szomszédunktól, akinek mérlegekkel, mázsákkal volt tele a háza. Szomszédunk azonnal észrevette, és biztosan szolt is a szüleimnek, de engem békén hagytak, nem is tudva, milyen büntetést mérnek így rám. Többé sehogyan sem tudtam megszabadulni ettől a hús deagrammos rézkörtétől. Idővel csillogóvá fényesedett zsebemben. Naponta lesiettem a folyóhoz, hogy mély vizébe dobjam, de sehogyan sem sikerült megválnom tőle. Elemér dürieri vetületet adott a körtének. A kis rézkörtével az egész világ bűnét, a Bűnt mérte le kis kezem serpenyőjében. A három centiméternyi felületnek tényleg mázsás súlya volt.

Apám nem engedte, hogy rövid nadrágot vegyek föl. Pöttyös műanyag labdámat is lerúgta. Elemér, hányszor mondjam, halálosan komoly dologról van szó, mondta, különben haláлом után miről fogják megtudni, milyen nyurga társaságba keveredtem.

Húgom helyét nem rögzítették. A padlás bemélyedéseiben babázhatott. Meglehet, apám azért csalta fel Elemért a padlásunkra, hogy ott valahogy összehorogjon húgommal. Meg volt győződve, egyedül még csak Elemér zsenialitása javíthatná fel vérünket. Közben Elemér fejből festette húgomat, igaz, mézgéval, mert félt nyikorgó gumibáinak szörnyű üvegszemeitől.

Apám vadászpuskájával a kéményre szegezett M. T. alá állt, bal lábát egy rakás csörgő nyúlborra helyezve. Csörgött, mintha pléhtetőn szaladgálna. Mindannyian tudtuk, puskája két csőre van töltve, és ha valamelyikünk megmozdulna vagy nem hallgatna Elemérre, vagy

mondjuk éppen nem lenne jó színben, menten rásütné fegyverét, egyszerre két csőből, ahogy csak ő tudta. Elemér az utolsó pillanatban vette észre apám felöltőjén azt a bronzjelvényt, amit még az első háborúból őrzött. Levette a jelvényt, és az egyik nyúlőrön ügyesen fényesre csiszolta Ferenc József feje búbját. Mondanom sem kell, apám el volt ragadtatva. Apám megmunkálásában csak egy kis részlet maradt mindmáig homályos előttem. A bronzjelvényen Ferenc József púpos homlokába egy tengeri kagyló fúródott, és ez a kagyló, párszoros nagyításban, apám homlokán is megjelent. Talán a tenger fenekéről akarta felemelni, vagy ez a kagyló is a nürnbergi mester *Halálának* tengerikagylószarva, nem tudom. Hatalmas hajó oldalát lyukasztja így ki a kagyló.

Bátyám helyét x-szel jelölték meg, mert éppen megmerevedett. Egész éjszaka lent ladikozott anyánk mosóteknőjében a pincében. Reggel felé kezefejét kezdte vizsgálni, halkan ismételtette, bögre, bögre, bögre... Nem mertünk szólani hozzá, féltünk, kifordul. A talajvíz több mint egy méteres volt házunk alatt.

A többieket Magdaléna ágya köré csoportosították. Aurél kénytelen volt Vladimírral megfelezni olajzöld sámliját.

Elemér először a tető cserepein kezdett dolgozni. Külön-külön mind-egyiken soká, mindegyikre ráírva a téglagyár nevét. Halpikkelyeknek festette őket, minden egyes pikkely tükörfelületén megismételte hátulról az egész képet. Egy hatalmas hal nyomta hozzánk a hátát.

A Margarétot meztelenre vetkőztették, és a kis dézsába szorították. Nagyanyám szemüvegét kisvonalas papirossal ragasztották le, és tintaceruzával virágokat rajzoltak rá. Mária néni levette kendőjét, és úgy kopaszon olyan volt, mint egy tizenhat éves kislány. Apám rákacsintott, ha jól láthattam Elemér arcáról. Anyám cinóber papagájunkkal a vállán olyan volt, akár egy szobor.

Pipacsot, cinóber papagájunkat nem sokkal festette nagyobbra egy légynél. Különbön is, százával ragadtak a képre a legyek. De valahogy Pipacs mégis a kép fókuszába került, varázsszeme lett a képnek. Pipacs nélkül fabatkát sem ért volna Elemér egész életműve. Apám ezt is nagyon jól tudta, mert a rókákat csak úgy engedte fel a padlásra, hogy előbb kalapáccsal kiverte fogaikat, szemüket meg kiszurkálta szivarvágó kisbicskájával. Elemér spanyolviaszból csöpögtette ki Pipacsot, miközben többször leégett a vatta.

Erdőtűz?, kérdezte apám.

Erdőtűz, mondta Elemér.

Végül apám a csecsemő M. T.-t ábrázoló pecsétgyűrűjével hűtötte le, két mályvaszín szalagot fogva alá. Pipacs egyszer majd elszáll a képről. Apám két csővel tüzelt, szitává lyuggatta a vásznat. Elemér is kapott egy sörétet. Homloka közepén. Hosszú kis feje úgy pukkant, mint amikor a darázs kiszúrja a befőttes üveget. Éppen csak egy csepp agyvelő buggyant ki. Szerencsére Elemér több képet festett egyszerre, és amikor az egyik már nagyon elrongyolódott, hátára ragasztotta a másikat, sőt ha kellett, a harmadikat, negyediket is. Máskor meg libatollak ragadtak a képre, mert amikor Magdaléna megmozdult sárga éjjelijén, apám kénytelen volt a hatalmas lilacsíkos dunnába lőni. Később más-más vastagságú, színű, metszésű üveglapokkal borította a képet, mindegyik üvegen más-más perspektívából ismételve halvá-

nyan, pasztell-levonatban az egészet, közben újabb és újabb motívumokkal is gazdagítva. Legtöbbet mégis apám szivarfüstjének megfésztésével bajlódott. Apám makacszkodott, a Willem II füstje megismételhetetlen, utánozhatatlan. Végül valódi füstöt fogtak az üveglapok közé, karikákban. Később azt követelte, állatai a képen is mozogjanak. Bátyám pénzt adott Elemérnek, hogy minél jobban emelje ki M. T. (koronázási díszben) mellő vonásait. Apám a korona elkészítéséhez Elemér rendelkezésére bocsátotta nehéz drágaköveit. Magdaléna mennybemenetele is szépen sikerült. Nyakában a rozsdás kutyalánccal, fenekén a hatalmas éjjelivel, mintha egy óriás lilacsíkos madár ragadta volna el. A házat abban a pillanatban örökölte meg, amikor a lángok összecsaptak, amikor már a gerendákat nyalták. Az egyik gerendán még mindig ott lógott Vitéz nagyapám. Lábának lyukat fúrt a mennyezeten, egészen a pincéig, feje felett meg kiszedte a cserepeket, a középső gólyafészkes kémény körül. Sajnos, Elemér sosem készült el a képpel, pedig már a múzeum is érdeklődött, sőt a külföld is. Egyesek szerint Vladimir tekerte ki a nyakát, mert a panorámán sem festette oda sárkányához az angyalt, vagy mert megtudhatta, hogy lánya körül legyeskedik. Mások szerint a savanyú uborkás medencék egyikében lelte halálát. De én azt hiszem, a kép így befejezetlenül még érdekesebb. Így a kép elülső része üres, Chirico-térre emlékeztet, a Vitézek hosszú átlókat húzó árnyékaival. Hogyan is fejezhette volna be szegény Elemér? Én már akkor tudtam, amikor úgy közelről, a padlás finom fekete porából szemügyre vettem. A nagy lázban mellém dobálta ecseteit, tollait, úgyhogy sikerült ellopnom egyet-egyet, és titokban megörökíthettem *Az Iszlám és a Buddhizmus* világoskék fedelén. Alá is írtam: családi festőnk, Elemér munka közben. Tízéves lehetett. Tizenhárom éves korában halálozott el. Tehát mindössze három évet dolgozhatott panorámánkon, tízéves volt, de már szép hosszú, ősz szakállá nőtt, mint Vladimir kecskéjének. Fülei piszkosak voltak, több mint valószínű, nem is hallott. Fogai helyén egy-egy fekete csonk jelezte öröklött szifiliszét. Kezei kacskák voltak. Szemeit fehér hályog borította. Öreganyja nagy fekete kötött kendőjébe volt mindig belecavarva. Más soha nem is volt rajta, azt hiszem, még pelenka sem. Nemegyszer láttam, hogy úgy festés közben, éppen csak széjjelőbb rakva lábait, kis és nagy dolgát végzi. Apám mindennap fiáért küldött érte. És mielőtt hazaengedte vagy zavarta, ajándékokkal halmozta el. Először egy bumeráng alakú kis bőrtokban ezüst monoklit adott neki. Amikor orra hegyére csíptették, majdnem kilépett az utcára. Máskor kaucuk mandzsettákkal, biliárdgolyókkal, házszám-gyűjteménnyel ajándékozta meg. Utoljára egy kalendáriumot adott neki, prof. dr. V. Z. Mandekić szerkesztésében és kiadásában. Ettől a kalendáriumtól vált meg legnehezebben. Nemsokára már Elemér is igen sokra becsülte a professzort, őszinte hódolói közé tartozott. Sőt, elismerte a zsebnaptár komoly hatását művészetére. Halálakor mint egy imakönyvet szorongatta kezei között. Ez a naptár volt Elemér esztétikája, bibliája és törvénykönyve is. A múltkor véletlenül kezembe került panorámánk egyik foszlánya, és csak akkor vettem észre, Elemér tökéletesen átvitte vásznára az *Iszlám és buddhizmus* fedelére rajzolt csodálatos figuráját. Sokszor beszélgettem Elemérrel panorámánkról. Kicsit még neheztelt a KALLIG-

RÁFIÁBAN megjelent kritikám miatt. Félt, ismét meg fog zavarni az a tömérdek apróság a padlás zugaiban. Őt mindössze két-három probléma foglalkoztatta.

Magdaléna mennybemenetele. Meg volt győződve, fateknőre emlékeztetően kivájt mellkasával valami egyenértékűt sikerült elérnie Greco vertikálisával. Magdaléna csontjait, inait vastag húrokként fonta spirálba. Azt mondta, a lilacsíkos ragadozó nélkül is felrepült volna. A fehér meszes csont, a halványkékes hús a sárga faggyúgumókkal, a zöld bőr olyan erővel, lendülettel csavarodott egymásra, hogy mindenképpen felrántották volna.

Magda'éna úgy repült, mint egy meztelenre kopasztott madár. Aurél felállt olajzöld sámlijára, és kezét szeme fölé tartva követte nagyjányát. Feljebb, egészen fel, Magdaléna, már magad is bírsz, ugye — kérdezte.

Ahogy engem befektetett a képbe, horizontálisommal Francesca igazi keresztjét vélte megtalálni. Lábam a Margarét feje felett nyúlt el. A Margarét mint egy vizes dézsába tett fehér márványtorzó. A kép vizuális és fizikai mélységét is velem húzta az első síkba. Montegna piétája rövidítéséhez hasonlóan.

Lényegesnek tartotta arcom határozott határozatlanságát és határozatlan határozottságát is.

És mindenekelőtt Pipacs szentlélekszerűségét. Nem szabad elfelejtenünk, Elemér évekig szentképeket festett az apácáknál. Nála a mennybemenetel, a kereszt, a szentlélek csak képzőművészeti rekvizitumok voltak. Csak a kép szerkezetében volt funkciójuk. Mondjuk, ahogy az almát sem azért festik, mert gyümölcs, hanem mert sárga és kerek. Bizonyos tárgyakra volt szüksége. Kicsit többre, mint másnak. Ő úgy akarta megfesteni a szentléleket is, mint egy almát, mint egy uborkát. Mindössze egy rakás limlomot ismert a világból, és azt le akarta rajzolni, nem is rajzolni, maszatolni.

Azt hiszem, ezt megbocsáthatjuk neki, apám barátjának.

A másik szobában még egy ideig hallatszott a csoszogás, de nem-sokára elnémult ott is minden.

A szilánk formájú morzsa magától levált a talpamról. Hallottam, ahogy az üvegesre keményített lepedőre esett, és legurult vissza a padlóra. Megjegyeztem, hová esett, nehogy majd ismét rálépjen. Ne héz lett volna még egyszer némán elviselni azt az alig érezhető, de mégis egészen a szívbe nyilalló kis szúrást.

Érdekes, mint egy hatalmas kulcs, úgy nyitott ki ez a morzsa. Gyémánt hegyével pontosan megtalálta talpam legérzékenyebb részén azt a lehető legkisebb pórust, amiben úgy látszik a legnagyobb zár rejtlett. S most szépen, finoman, mint a még harmatos szirmok, feslenek a végtelen vastag falnak vélt kapuk, ajtók, reteszek, egészen beig... A kemény lepedőre szegezett, mint egy kemény burkú fekete bogarat. Csak egy kis roppanás hallatszott. A bogár többé már nem mozdulhatott, semmilyen jelt sem adhatott, semmilyen mikrováltozás sem volt észlelhető. A gombostű hidegen csillanó hegye átütött egy-két papírvékony csontot (mind közül a legerősebb a vért, a maszk, s fedél volt; a hús és még az a valami, ami sok szőrös lábát mozgatta, semmilyen ellenállást sem tanúsított), és minden befejeztetett. De a fekete páncélú, szőrös lábú bogár a pillanat első felében tisztán tu-

dott magáról mindent. A tú hegynék hideg csillanása szerkezetének legfontosabb részein futtatta át ezt a hírt, a lényegét, mint egy se-lyemfonalat. De mondom, még abban a pillanatban minden be is fe-jeződött. A fekete páncél alatt nem volt semmi, csak az a valami, ami e csillanást magának felfogja, e csillanásnak közeget biztosít.

Mutatóujjam körmével szerettem volna megkaparni a morzsa még egy ideig biztosan piros helyét. Talán fel is vérzett. És egy kis, sza-bad szemmel talán észre sem vehető, vérfolt marad utánam az ágyon. De már nem mozdulhattam. Éppen csak arra ügyeltem, nehogy össze-gyűrjem a nyakkenőmet. Anyám vizes hátához ragadt. Nagy virágos mintái biztosan sokáig meglátszanak rajta.

Még egy-két órára lehetett. Félórányi talán már elmúlt. Tágra nyi-tottam a szememet, de nehéz, sötét lapok fogták satuba. Lassan re-pedeztek, mint valami üveggolyók.

A kis öböl szennyhegyeibe ásott gödör fenekén feküdtem, apró halcsontvázak, kátrányos spongyák között. Mutatóujjammal lyukat próbáltam fúrni a tiszta, durva homokig, de csak egy nyálkás csiga-ház szorult rá. Próbáltam kinyomni belőle lakóját, próbáltam teljesen behúzódni. Gyorsan valami vázra volt szükségem. De a csiga li-lán csillanó fala szűknek bizonyult.

Egy ideig még láttam a lányt. Maszatos volt, orra vérzett, tenyerét átszúrta egy törött ampulla. Haja csomóba főtt. Szemét kitúrta egy kis színes remeterák. Mosolyogva mondta, nézd, rák... Próbáltam se-gíteni neki. Még valamit mondott. Én is mondtam még valamit. Az-tán csönd lett. Csak a hullámok mozgatták, túrták ránk a szenny-hegyeket...

A csend ülepedett, rétegződött, kövesedett...

A hecsedlis tojás! Miért felejtettem kint a hecsedlis tojást? Ha most nálam lenne, kivehetnék egy szemet. Forgathatnám. Szépen csendben körbe-körbe forgathatnám, alig hallhatóan mormolva, mint a papok. *Tövískoszorúm fonnyadt bogyói...*

Akkor valami koppant.

A nehéz fekete lapok hirtelen összeértek. Nem volt közöttük semmi. Első pillanatban azt hittem, apám szivarja koppant. Már ugrani akar-tam, de sehogyan sem sikerült lehasítani anyám hátáról a nyakken-dőm. De nem. Parazsa ott röpködött a feje körül. Szerettem volna ki-nyúlni az almáriumon lévő ecetes ruháért, hogy megtöröljem homlo-komat. A következő pillanatban kicsit felvidultam.

Tán Magdaléna ejtett feneketlen éjjelijébe, és az koppant?

Tán már nem is nyílt a Vitéz-ág?!

Tán a dugó koppant!?

És akkor most megindulnak a hatalmas sárga folyamok, szörnyű mennydörgés közepette, és akkor ez az ár majd engemet is magával ragad, mint egy szalmaszálat.

Tán...

A félig berakott ajtó felé figyeltem. Semmi. Magdaléna nem ejtett. Nem, Magdaléna nem ejtett.

Halk csengő szólalt...

Szív alakú tükör csillant...

Pipacs pottyant le hintájáról?!

De biztosan csak álmában, minden bizonnyal csak álmában poty-
tyanhatott le Pipacs a hintájáról, és biztosan már vissza is ugrott,
biztosan azonnal vissza fog ugrani, s tovább szundikál a kis csengő
és a tükörszív között hintázva, biztosan, biztosan csak meg akarta
lökni a kis csengőt és elhibázta és lepottyant, biztosan csak közelebb
akart hajolni a kis tükörszívhez, biztosan...

Mind erősebben visszhangzott bennem a halk koppanás... Pipacs nem
mozdult. Talán nem is etette meg ma senki? Én is megfeledkeztem
róla. Miért felejtettem kint a hecsedlis tojást? Most szépen felkel-
hetnék, és egypár szemet szórhatnék neki, és akkor biztosan frissen
visszaugrana hintájára. Mennyire szerette Pipacs is a hecsedlit...
Apám megtiltotta, hogy hecsedlivel etessem, félt, a szőrös magok
megfojtják. De én tudtam, éppen a hecsedli tartja életben még min-
dig, a hecsedlitől vált ilyen szentlélekszerűvé. Ezután sosem szabad
kitennem a zsebemből a hecsedlis tojást. Ezután egy tapodtat sem
szabad mozdulnom az alumínium tojás nélkül. Kicsit hosszabb lán-
cot kellene szereznem rá, és úgy hordhatnám, mint a tanítóm, a tűz-
oltóparancsnok, a zsebóráját. Az emberek azt hinnék, zsebórám van,
azt hinnék, nehéz, ezüst zsebórám van, nehéz, faragott fedelű, mint
a régi vasutasoknak. És bársony tokot, bordó bársony tokot is varr-
hatnék neki, hogy ne hulljanak ki a két ellipszis lyukain a magok.
És ha elmegyek, még Pipacsot is beletehetném az alumínium tojásba,
kapna levegőt, és hecsedlije is lenne bőven.

A csönd csak fokozódott. Pipacs nem mozgott. Szüleim szerencsére
nem ébredtek fel a koppanásra.

A kis tükörszív mindig piros volt. Pipacs volt valóban az a csöpp
billentyűje familiánknak, ami még mindig, mindennek ellenére, élet-
ben tudott tartani bennünket. De mindnyájan jól tudtuk, cinóber pa-
pagájunk halála számunkra mindennél végzetesebb lenne...

A koppanás összekeverte a súlyos fekete lapokat, magam is közé-
jük keveredtem, hatalmas fekete malomba...

Fel kellett volna kelnem, vizet kellett volna vinni Pipacsnak. Fel
kellett volna riadózni a családot. Sikítani kellett volna. Meg kellett
volna halni...

Már több mint egy óra elmúlt. A szivar parazsa még tökéletesebb
ívben feszült, de már halvány, szürke hamufüggöny tompította. Krá-
terekkel volt tele, éppen csak füstölögtek, áldozatukat kérték...

Bátyám fogai koccantak talán?... Tán légy után kapott?

Láttam az egyik hatalmas fekete tömbben azt a szemcsét, amelyik
először csillant, először kezdett halványulni... A Vitéz-ágbéliek cso-
szogni kezdtek a másik szobában... Vártam, hogy megtörténjen az a
valami, amitől anyyra rettegtünk... Vártam mindennek a végét,
tisztán hallottam, a koppanás azt jelezte...

Pipacs fiatalkorában egyszer kirepült a kalitkából az utcára. Akkor
érezte először valami hasonlót. Apámmal a pincébe húzódtunk,
mint a bombázáskor. Anyám a tűzoltókat hívatta. Kivonult az egész
laktanya. Még a fecskendőket is kihozták. A tömlők óriáskigyókként
ölelték át a frissen miniumozott ciszternát. A toronyban az ügyeletes
tűzoltó is jelezte, valami cinóber szállt az égre. A lovak hatalmas
hablabdát hagytak maguk mögött, talán még akkor sem tájékozta-
k ennyire, amikor az egész város égett. De sehogyan sem tudták el-

érni Pipacsot. Tudták, egy jegenyére szállt, onnan meg feljebb. Egyik tűzoltónak sem sikerült még csak megpillantani sem. A vezérlérrára senki sem mert felkapaszkodni, a végtelenben végződött, jóval a felhők felett. A legénység négyszög alakban sorakozott a jegenye körül, mint valami végtelen zászlórúd körül, kidüllesztve szemét, hogy legalább csak megpillanthassa a csöpp cinóber zászlót, de hiába. A parancsnok a jegenyén ütötte fel főhadiszállását. A vezérlérrát mindenki elkerülte. A legénység nyugtalankodni kezdett. Sokan nem értették, mi közük nekik ehhez a tetves kis papagájhoz. A parancsnok megmagyarázta a jegenyéről: minden, ami piros, a tűzoltók hatáskörébe tartozik.

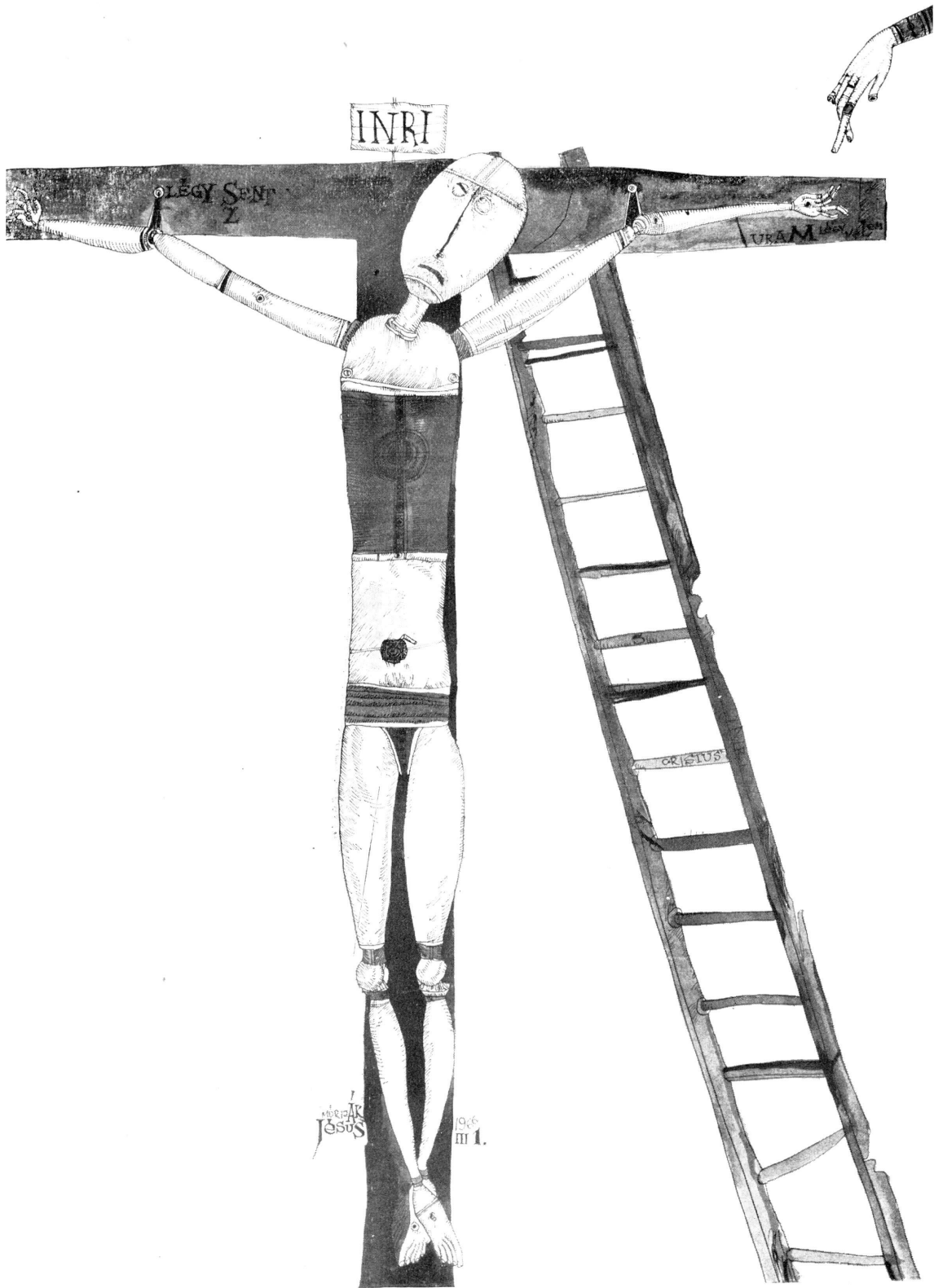
Anyámat beszállították a kórházba.

A felhők felett mennydörögni kezdett. Apámmal egy csírázó krumplirakáson kuporogtunk. A mennydörgés hallatára lábunk közé dugtuk a fejünket. Akkor lent, a földön is valami morajlás lett hallható. Az aggokháza közeledett, libasorban, élükön a tanítóval. A menet fele nyomorék volt, még olyan is akadt köztük, aki négykézláb járt, vagy annyira elaggott, hogy már csak a levegő támogatta. A parancsnok, amikor megpillantotta a tanítót, eltűnt a lombban, többé senki sem látta. A legénység négyszöge szétnyílt. A tanító oszlojt vezényelt az aggoknak. Elemér is köztük volt. Az ólommérgezett nyomdász húzta spárgán, piros kocsiában. Az aggok egy pillanat alatt megszállták a környéket. A tetőkön futkároztak, mint a holdkórosok. Minden pirosat a jegenye tövébe hordtak. Még az egyik fiadzó angoranyúl piros szemét is kivájták. A legtöbb azért mégis virág volt.

A tanító egyenesen a vezérlérrához topogott. Körülnézett, a létra fogába akasztotta görbebotját, megtörölte szemüvegét, kivette zsebóráját; felhúzta, visszatette, és máris, mint az ördög, eltűnt a létra végtelen fokain. Még látni lehetett, amikor a felhőbe ütötte fejét, aztán fellépett a felhőre, és csak valami dühöngés, hatalmas léptek, futkározás hallatszott alá. Apámmal a csírázó krumplirakás tetején lekezeltünk, elbúcsúztunk egymástól. A tanító sokáig üldözte a felhőkön Pipacsot. Majd csönd lett és hirtelen kisütött a nap. A vezérlérra ütötte résen kibújt a fehér hajú tanító, vállán Pipaccsal, a cinóber papagájjal. Az aggok éljenzése hallatszott mindenfelé. Az egyik, amelyik a gólyafészekben trónolt, kéményestől lezuhant, vékony sikoly hallatszott. Amikor a tanító leért, mutatójával maga elé vette Pipacsot, és Hannibálnak, hatalmas fekete kandúrunknak adta. Hannibál nyakon ragadta a kis Pipacsot, tollai vércseppeként hullottak szerzetét, és a kalitkába vitte, gondosan bereteszelve az ajtót.

Azóta sem apám, sem anyám, sem a húgom nem hagyták el a szobát. Állandóan Pipacs körül szorgoskodtak. A kalitka fele az egyik, fele a másik szekrényen volt. Az egyik szekrényt apám, a másikat anyám zárta. Apám pénzt, italokat, sajtot, túrót, számtalan nyakendőjét, levelezését, hajtincs-, pisztoly-, koponyagyűjteményét tartotta szekrényében. Anyám tán semmit. Persze mind a ketten tudták, hogy a kulcsok egyformák. Éjjelente egymás szekrényében turkáltak.

A legcsodálatosabb magokat is megszerezték Pipacsnak. Apám afrikai misszionáriusokkal, apácákkal levelezett, és azok minden levélükbe tettek egypár különleges magot. De volt amikor egész csomaggal is küldtek.

De a fürge apró fekete állatkáktól azért mégsem tudták megsza-
badítani Pipacsot. Ha magukhoz húzták, lélegzetüktől széthajolt a
gyenge toll, s ahogy az átlátszó, már porladozó sárgás bőr alatt meg-
pillantották a futkározó csintalan állatkákat, a papagáj mindig ki-
röpült ujjai közül. Bátyám szerint már a szíve is tele volt velük.
Szeme helyén is már csak egy repedezett fehér gyűrű maradt. Szé-
pen beláthattunk mogyorónyi koponyájába. A szabályos kis reteszek
teljesen üresek, szárazok voltak, de éppen ez a tökéletes üresség, ez
a kis üvegpagoda kormányozhatta apám szemébe mindig a könny-
cseppek csaló játékát, a tükörszív és a csengő közötti játékát. Való-
ban, volt ebben a szomorú játékban valami, ami még össze tudott
tartani, ami még életben tudott tartani bennünket. Tényleg cinóber
volt lámpásunk lángján. Mindennap sorbaállítva a Vitéz-ágbélieket és
lovagjaikat, átvezette őket, hogy egy pillantást vethessenek Pipacsra.
Ehhez a terápiához apám a végsőkig ragaszkodott.

Azt mondta, egyszer a két hártvavékony csontfal között szikrát
látott ugrani. Bátyám azt mondta, az is csak egy kis fürge állatka
lehetett. Apám néha még ezt is hajlandó volt elfogadni, mert ez ak-
kor még csodálatosabb valami lenne, mármint az, hogy éppen a tet-
vek volnának az a titokzatos erő, amit egyesek életnek, mások lélek-
nek becéznek nagyképműen. Azt mondta, akkor ő is nagyon szeretne
magának egy ilyen kis állatkát. Kérte, ha örökre el találna szundítani,
öntsünk a fülébe belőlük.

Tüvékony csontjaiba, gerincébe is behatoltak, és már a velőt is fel-
élve, az erősebb fogúak a csontokat is elfogyasztották. Amikor Pipacs
teljesen üres lett, csak piros tollai maradtak, az apró tetvek egymás-
nak ugrottak. Palotaforradalom, mondta apám. De ez az ádáz harc
még csak felvidította, egy rövid időre megfiatalította Pipacsot. Játéka
még mesésebb lett. Apám már-már familiánk új reneszánszáról kez-
dett beszélni. Bátyám nagyítóval a helyszínről közvetített. Amikor a
tetvek felfalták egymást, végül csak egy maradt, egy hatalmas. Úgy
látszik, tetszett neki ez a puha piros bunda, mert mindent ugyanúgy
csinált tovább, mint Pipacs. Még a himnuszt is megtanulta.

A csigaházak még mindig az ujjaimon voltak. Sehogyan sem sike-
rült beléjük hízódnom. Már azok is foglaltak voltak. Tele voltak apró
remeterákokkal. És a szennyárból nagy rákok hátráltak elő. Egy ideig
csak forogtak, csápjaikkal tapogatva, de később bántani kezdtek. Míg
végül én is közéjük nem szegődtem, és együtt hátráltam velük a
forró ürülék árával szemben. Csak a nyakkendőmre ügyeltem. Nem-
sokára ezt az utolsó köldökzsinórt is elmetstették. De én, mintha
akasztófáról vágtak volna le, büszke voltam a nyakamban maradt cso-
móra. Persze attól is gyorsan megfosztottak.

A lányt már régen nem láttam. Új hegyek nőttek, új völgyek sza-
kadtak.

Később, amikor megsokallták a hátrálást, ismét felém fordultak,
engem kerülgettek. Először egy kis piros mászott le a torkomon, az-
tán libasorban a többi. Most már mászhattam előre is, mert nekik ép-
pen az volt a hátra.

A tenger felé fordultam. Kőtől is keményebb víz csapódott arcomba.
Mind tisztább, mind világosabb. Az első napsugarak, mint valami óriás

prizmában, kecsesen irányukat változtatták. A víz hatalmas tömbjei nem engedték felnyitni szemem. Pedig talán már hajnalodott?

Miért felejtettem kint a hecsedlis tojást? Nem lett volna szabad egy pillanatra sem megválni tőle. Ha itt lenne, most szemezgethetném a szőrös magokat. Miért is kezdtem el főzni azt a teát, amikor a hársteát jobban szeretem... Kedvem támadt újraolvasni a gróf *Hecsedlitolvajait*. Azt mondják, leszedik a kastély elől a lándzsasort. Ezután majd mindenki szedhet hecsedlit. Ezután biztosan több lesz. Mert a hecsedli inkább vadon szeret nőni. Mit nem adnék most egy bokor hecsedliért. Egy hecsedlibokorért itt az ágyban.

Töviskoszorúm fonnyadt bogyói. Halántékom csöpp dísze.

A kagyló ütötte hegnél tisztán ketyeg. A bogyó szőrös kis szerkezete él!

Mint egy szeplős tojás, ha elül a zaj. Mind tisztábban szól.

Fejem oldalra billent. Hallgatózom.

Szemem nő, és átvilágítja. Csillag rángatózik így. Eres, halvány húsától kicsit megborzadok. Szememet felmelegítené.

A hegnél már egészen sütős. Belül akár az a meleg alacsony folyó. Ahol a kagyló a csontot átütötte. A vér még a homok csillámain hordja. Aztán minden megfordul. Elsötétül.

Belül mind agresszívabb. Útései nyomot hagynak. Nagy fekete felületet pontoz, szabályosan. Oldalt, feljebb. Nyakam arra hajlik, nyúl.

És nő. A többi bogyó is, minden oldalról. Nehezlnek.

Fejem előrebillen.

Töviskoszorúm fonnyadt bogyói. Halántékom csöpp dísze.

A kagyló ütötte heg, mély völgy, messziről meleg kis folyót csempész ide, közel. Piros köveket görget. Hatalmas kövekkel ver. Hatalmas követ gömbölyít csöpp piros dísszé.

*

A házak, a fák, a határban a meleg szárkúpok közül titokzatos füstjelekként oszlott a köd. A búza néhol már szabályos kék csíkokat húzott. A fűszálak hegyére emelt harmatcseppek lassan átforrósodtak, kifakadtak, lefolytak a zöld penge oldalán. Még didergett minden, meg lehet, már a melegtől, de még didergett minden...

Kicsit feljebb, mint valami nagy patkány oldalán, mély sebként nyílt a Nap!